

"Proletarec"
je delavski list za
mислеče čitatelje

PROLETAREC

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

STEV.—NO. 1140 Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879. CHICAGO ILL., 18. JULIJA (JULY 18,) 1929 Published Weekly at 3639 W. 20th St. LETO—VOL. XXIV.

AMERIŠKO DELAVSTVO ZA SVOJO STRANKO

SOCIALISTIČNO GIBANJE V ZEDINJENIH DRŽAVAH DOBIVA VEDNO VEČJI ZAMAH

V raznih mestih se ustanavlja Labor Party
Delavska politična zmaga v Elizabethtonu

To, kar smo trdili socialisti v teku prošle predsedniške kampanje, se uresničuje: Ameriško delavstvo se je začelo resno ukvarjati z mislijo o samostojni politični organizaciji. Iluzije, ki so jih mnogi gojili lansko leto v Smithovo liberalno poslanstvo, so razblinjene. Sedaj spoznavajo, da tudi ako bi zmagal, ne bi to pomenilo nič več za ljudstvo kakor je pomenila Hooverjeva zmaga. Administracija kontrolirajo privatni interesi sedaj, in kontrolirali bi jo, če bi zmagali demokrate. Liberalni intelektualci in napredno misleči delavci v unijah so se morali začeti pečati z vprašanjem, kam vodi brezglava politična taktika—ali boljše—netaktična ameriškega delavstva. Odgovor je, da če se je ne spremeni, tedaj bo vodila tudi v bodoče tja kot dosedaj: v tabore privatnih interesov, ki so delavskim ne le nasprotni, nego tudi sovražni.

Znaki zdravega političnega preobrata v mišljenju ameriškega delavstva so vedno bolj vidni. Takoj po volitvah so rekli tisoči, da so napravili veliko napako, ker so se udnjali demokratom, namesto da se bi oprijeli socialistične stranke ter agitirali za njenega predsedniškega kandidata. Milijone glasov, ki jih je dobil Smith, ne pomeni za delavstvo ničesar. Če bi jih dobil socialist Thomas dva milijona, bi bil to političen potres, ki bi dosegel tudi najskritejše kote ameriške nevidne vlade.

Pe zmagi angleške delavske stranke je postala situacija za delavsko politiko v tej deželi še bolj ugodna. Veselo dejstvo pri tem je, da socialisti ne držijo križem rok, nego ustanovljajo v posameznih mestih lokalne delavske stranke, h katerim so pridružene unije in druge delavske organizacije. Načeljujejo jim večinoma socialisti ter simpatičarji socialistične stranke.

V Bostonu, država New York, so socialisti združili okrog sebe za samostojno politično akcijo vse delavske unije in društva za skupen nastop pri bodočih občinskih volitvah. Za županskega kandidata so nominirali socialist Frank C. Perkinsa, ki je že več let predsednik bostonskega mestnega odbora.

Taktika socialistov je, da pridobe delavce za politično akcijo pod imenom Labor Party najprvo za občinske volitve, potem pa se jih združi v enotno stranko na način, kakor je predvidevan v novi ustavi socialistične stranke.

Elizabethtonu so si delavci s svojim samostojnim nastopom osvojili pri volitvah večino v mestnem svetu in takoj je nastala drugačna "atmosfera". Medtem ko so prejšnji odborniki ter policijski uradniki izpolnjevali le povelja kompanij, služni novi odbor interesom delavstva.

Pred dobrim mesecem je bila ustanovljena organizacija z imenom Konferenca za progresivno delavsko akcijo, katere program je delovati v unijah za iztrebljenje pogubne taktike konservativnega vodstva A. F. of L. in vzgojiti članstvo v smislu socialistične ideologije. Ima že več sto članov iz vrst vodilnih socialistov, in aktivni v nji so mnogi napredni voditelji unij, delavskih šol itd. Ta konferenca, kot omenjeno, bo posvetila vso svojo pozornost agitaciji v unijah, poleg te pa se je ustanovila nekoliko pozneje Liga za neodvisno politično akcijo, v kateri so zastopniki raznih delavskih političnih organizacij in naprednih unij, glavni urednik revije "Nation", socialisti Norman Thomas, profesor Paul H. Douglas, Harry W. Laidler in mnogi drugih. Namen te organizacije je pripravljati pota za formiranje enotne delavske stranke, v kateri bo mesto za vse skupine, ki so za samostojno delavsko politično akcijo.

Poseben odbor socialistične stranke z uradom v New Yorku vodi kampanjo za zbiranje fonda \$50,000, ki ji bo pripomogel do potrebnih sredstev, katera rabi v kampanjah. Situacija v splošnem je za našo stranko ugodna in mnogo obetajoča.

Gibanje za pet dni dela v tednu

Gibanje, ki ima za cilj odpravo dela ob sobotah, se širi. Gotovi poklici, posebno stavbiški delavci, so si v nekaterih mestih že izvojevali "pet-dnevnik", tu in tam samo za poskusno. Nedavno je zveza stavbiških delavcev v Aberdeenu, Wash., sklenila s kontraktorji pogodbo, katera med drugim določa, da se bo v bodoče delalo le pet dni v tednu.

NAROČNIKOM
Ako vam je naročnina potekla, ali ste jo že obnovili?
Če ne morete takoj, sporočite, da si zasigurate redno prejemanje lista.

HIPNOTIZEM, KI UPROPAŠČA DELAVSTVO

Delavec, ki dopušča, da se ga hipnotizira v "zanimanje" za komercializiran sport, ki čita samo to, kar mu radijo časopisi njegovih bossov, ki vsled svoje zaslepljenosti politizira le v demokratski ali republikanski stranki, in ki se ravna samo po ukazih gospodarjev, ne more biti v takem mišljenju nikoli nič drugega kot hlapec. Delavec, ki hoče biti ČLOVEK, se mora predvsem spoštovati sam. Njegovi izkoriščevalci nastopajo za svoje interese skupno. Ker je to jasno, čemu naj bi se delavci prepirali drug z drugim v svojo škodo? Ako je organizacija koristna za gospodarje, čemu naj bi jo delavci ODKLANJALI? Na strani delavcev v borbi proti izkoriščanju je pravica. To jim je v zadoščenje, da njihov "radikalizem", kakor ga jim predbacivajo bossi, ni nič drugega kakor boj za pravice onih, ki delajo. Gospodarji, ki žive od dela drugih, NISO POTREBNI. Edino tisti, ki USTVARJAJO BOGASTVA, so POTREBNI. Kdor je za odpravo krivice sedanje uredbe, ima svoje mesto v socialističnem gibanju, katero stremi zgraditi sistem kooperacije v interesu s lošnosti.

JUGOSLOVANSTVO V AMERIKI V ZNAMENJU REŽIMSKE POLITIKE

Slovenski "veljaki" kažejo svoje jugoslovansko navdušenje s klanjanjem kraljevaštvu
Režimska predavanja

Jugoslovanska Bodočnost.
Politika sedanjega jugoslovanskega režima je v tej deželi v jugoslovanskih naselbinah zelo aktivna. Izgleda, da ima momentalno med Slovenci še največ uspeha.

V Chicagu je bila dne 23. junija t. l. ustanovljena organizacija "Jugoslovanska bodočnost" na konferenci, ki se je vršila v hotelu Sherman. Med sklicatelji so bili podpisani od Slovencev John Jerich, urednik "Am. Slovenca", Vincenc Cainkar in Andrew Kobal. Namen organizacije je, kot pravi v svojem programu, zblíževati vse Jugoslovane v Zedinjenih državah in Kanadi ter vplivati s pomočjo teh za medsebojno sprizajenje, sodelovanje ter združenje Srbov, Hrvatov, Slovencev in Bolgarov v Evropi. Na konferenci so dominirali Srbi in tudi vodstvo je v njihovih rokah. Predsedništvo so ponujali Cainkarju, ki pa je sprejel le urad podpredsednika. Kobal je v publicističnem odboru. Ta organizacija ima popolno odobrenje jugoslovanske diplomacije v tej deželi. Član lahko postane vsak zako-

noljubljen Jugoslovčan. Članarina je \$1 na mesec. Glasilo bo list "Budučnost", ki ga ustanovi ta organizacija. Prizadevala si bo organizirati postojanke v vseh jugoslovanskih naselbinah.

Slovesen sprejem dr. Pitamica.
V ponedeljek 8. julija je bil v Chicagu slovesno sprejet, kot poroča "Am. Slovenec", novi jugoslovanski poslanik dr. Leonid Pitamic, ki je prišel glasom istega poročila na vseslovenski katoliški shod. Dasi diplomate in drugi zastopniki vlad radi naglašajo nepolitičnost, je poslanik dr. Pitamic vseeno izvolil posetiti klerikalno-politično manifestacijo v franciškanškem Lemontu, kjer je tudi govoril. Iz njegovih dosedanjih posvetov in govorov je razvidno, da se bo veliko prizadeval, da ustvari med jugoslovanskimi izseljeniki ter Jugoslavijo prijaznejše odnose. Slovesen sprejem, prirejen v počast Pitamicu, je bil združen z banketom v hotelu La Salle. V pripravljalnem odboru so bili dr. Ante Biankini, Vincenc Cainkar, John R. Palandeh in John (Dalje na 6. strani.)

NEPOVIRLJIVOST AMERIŠKIH KOMUNISTOV

Izključevanje se nadaljuje. Zadržani ameriški komunisti v Rusiji. Prejšnji tajnik Jey Lovestone proglašen za renegata in izključen.

Ameriška komunistična stranka je imela že kakih pet konvencij v svrhu "likvidiranja frakcij", in po vsaki je vladalo velikansko navdušenje za edinstvo, edinstveno so peli revolucionarne pesmi in po razpustu konvencije so "likvidirali" frakcij z nova umaknili ter se toltčeje vseppek napreje. Glavni vzrok sporov je korito. Vodilni komunisti smejo vsako leto enkrat ali celo večkrat na potovanje v Rusijo, stroške pa jim plača kominterna. Razen tega kominterna skrbi, da veliki štab plačanih komunističnih agitatorjev in strankinih funkcionarjev ne dela za slabe, nego za dobre čake. "Revolucionarji" so energični, pa se bore s težavami in ustanavljajo frakcije, da "peg-ljajo" druga drugo z očitki ter s tožbami kominterni.

Po zadnji konvenciji, ki se je vršila nedavno z velikimi pompoznostmi, so likvidirali frakcije s tem, da so izključili že pradž konvencijo Canona, ki je veliko delal in kolektal za International Labor Defense ter skupino njegovih pristavev "Trockijevcev". Konvencija je bila zaključena v "najlepši slogi".

Pa se je zgodilo, kot običajno, da so frakcije živle in brstele naprej, in zopet so bile tožbe v Moskvo. Prišel je odlok, da se izključi tajnika komunistične stranke Jey Lovestonea, in to so storili. Ko je hrvatski "Radnik" prinesel o tem izključitju uradno obvestilo, ga je zaključil z običajnim vzklikom:

"Živel edinstvo komunistične stranke!"
V Moskvi so se končno domislili, da bi bilo dobro nekaj ameriških komunističnih voditeljev obdržati nekaj časa v Rusiji na oddihu. Ko so prišli tja, da se tožarji, so jih poslali, poslali jih v šole in v navduševalnice, ob enem pa jih podučili, da bo njihovemu zdravju in "edinstvu" koristno, če ostanejo v Rusiji dalj kot običajno. Zadržani so, kot poročajo listi, Ben Gitlow, komunistični kandidat za podpredsednika pri lanskih volitvah, Berttram D. Wolfe in par drugih. Stranka v Ameriki pa je prejela nov ukaz, da naj likvidira frakcije.

"AMERIŠKA DOMOVINA" POSTANE DNEVNIK.
Pirčeva "Ameriška Domovina", ki izhaja v Clevelandu sedaj trikrat na teden, poroča, da začne s prihodnjim mesecem izhajati dnevno.

NAD STO NAROČNIKOV

od strani agitatorjev pravič, od kar je "Proletarec" začel izhajati v povečani obliki. Izkaz "Agitatorji na delu" v tej številki.

AKCIJA ZA IZBOLJŠANJE POLOŽAJA DELAVCEV NA JUGU

Brutalnost oblasti in kompanij proti stavkarjem

Dokler so na jugu Zedinjenih držav prevladovala pretežno fevdalne razmere, je bil prost stavk in delavskih unij. To se je spremenilo. Jug se industrializira. V mestih, kjer so bile preje le male delavnice, uradi in trgovine, se dvigajo nove tovarne, ki zaposlujejo tisoče delavcev. Posebno se je začela koncentrirati na jugu tekstilna industrija: Tudi je klarska in druge imajo v raznih mestih že velike tovarne.

Stavke, ki so vzbudile pozornost in zanimanje v ostalih krajih dežele, so se pojavile v velikem obsegu najprvo med tekstilnim delavstvom. Kompanije niso pričakovale, da bodo deležne teh "nepriilik" tako hitro, kajti domnevale so, da bo delavec v teh krajih bolj skromen in manj dostopen unijskim agitatorjem. Ker je bilo izkoriščanje preslono, je peza trpljenja delavca primorala, da se je postavil v bran. Oblast, ki je na jugu zapovedna v demokratski stranki, se je zavzela za interese kompanij, in policija je bila zelo brutalna. Tudi delavci so si dali duška z izgredi, ki so bili provocirani od kompanijskih šikan in arogantnosti policije. Dve unije se borita na jugu za prvenstvo v organiziranju tekstilnih delavcev. Eno vodijo komunisti, druga pripada A. F. of L. Stavke obeh so bile sicer izgubljene, dasi deloma še trajajo, toda kompanije so uvedle nekaj izboljšav, da pomirijo duhove. V Gastoniji se vrši obravnava proti voditeljem komunistične unije, ki so obdolženi odgovornosti za umor, ki je bil izvršen iz zasede nad načelnikom policije. Izgleda, da se iz nje razvije proces, sličen Moonneyjevemu in Sacco-Vanzettijevemu.

Tudi organizatorji in agitatorji socialistične stranke so aktivni med delavstvom v južnih državah. Sodelujejo največ v uniji tekstilnega delavstva A. F. of L., in v pomožnih ter obrambnih akcijah. V interesu vsega ameriškega delavstva je, da se zavzame za svoje tovariše na jugu, ki jih hoče od kraja zaslužiti profita lačni kapitalizem. Plača je sramotno nizka, higijena pod ničlo, delavnik dolg in priganjanški sistem od psa. Če se to stanje na jugu utrdi, bodo logično poslabšane tudi življenske razmere delavstva v ostalih krajih Zedinjenih držav, ker bodo rabilji kapitalisti argument, da ne morejo konkurirati s ceneno produkcijo, katere so deležni industrialci na jugu.

NOVA KONCESIJA KATOLICANOV FAŠIZMU.

Iz Rima so poročali 10. julija, da je izdal vatican odlok, s katerim naroča katoliškim listom v Italiji, da naj zavzamejo napram fašizmu prijateljsko stališče.

Glasovi iz Našega Gibanja

DOPISI

O PIKNIKI IN DRUGEM IZ WAUKEGANA.

Waukegan, Ill.—Poročila iz Waukegana-North Chicaga bi bila v Proletarcu lahko bolj pogosta. Sedaj že precej časa ni bilo nobenega in drugod bi iz tega morda sklepali, da smo dali slovo aktivnostim ter šli na počitnice in zaspali. Res, da kdor je zaposlen ves dan, se zvečer težko pripravi pisati dopis, toda vseeno bi lahko imeli v listu kako poročilo vsak teden, če ne od ene, pa od druge osebe, kajti gradiva je mnogo.

Predno nadaljujem s poročilom, naznanjam članom kluba št. 45, da se vrši redna seja v pretek 19. julija ob 8. zvečer. Med drugim bomo na tej seji uvideli vse potrebno za klubov piknik 4. avgusta. Udeležite se je vsi, in prošni so s temi vstajami tudi oni, ki so s članarino zaostali že več mesecev, da se je gotovo udeležijo.

Sedaj smo v sezoni piknikov. Ob nedeljah vse hiti v naravo. Dne 4. julija, kakor vsako leto, je priredil piknik Slovenski narodni dom. Bil je to ob enem praznik streljanja, in izgledalo je, da bodo streljali tudi v oblačih, s katerimi so vremenski logovi grozili pokvariti priliko za izlete. Neki uradnik Doma se je okrog 10. dopoldne oglašil, da je nesmiselno upati, da postanemo vremenski preroki. "Pusimo opazovanje vremena, in p. imimo se dela," je svetoval. Spravili smo vse potrebno za piknik na truck, odšli na izletni prostor, med tem pa je zastal lep dan in lep je bil tudi piknik. Radio aparat, ki je bil namenjen enemu izmed udeležencev, je prišel v last Jaci Kovačiča. Udeležba je bila zelo povoljna. Zabave je bilo mnogo, posebno v raznih igrah, tako da je nekdo pozabil svoj povrniki. Dobi ga pri Mahničiu.

Nič ni bolj prijetnega, kot so izleti v naravo. Organizirani pikniki imajo namen nuditi udeležencem zabavo na prostem, in ob enem koristiti organizaciji, katera ga prireja. Pred par meseci so članice gospodinjstva odseka glasom svoje seje predlagale ostalima odsekom S. N. D. skupen piknik. Pokazalo se je, da smo za skupnost. Omenjeni odsek, nadalje Slovenska narodna čitalnica in Izobraževalni dramski osek priredijo skupni pikni v nedeljo 21. julija na Handersonovi farmi ob Green Bay Rd. Vse tri ustanove so pod področjem S. N. D. Dom ima svoj piknik vsakega 4. julija, kot že omenjeno, in če bi še vsak odsek posebej imel svojega bi imeli štiri, prizadete pa so navadno zmeraj ene in iste osebe. Razen iger in protse zabave bomo imeli tudi tombolo. (Bog nam daj lepo vreme.) Predmetov, ki jih dobe "srečni", je okrog 70. Rojaki so s prispevanji pokazali, da so za napredek ustanov S. N. D. Omenim naj le nekaj stvari, ki so darovane za k. "tomboli". John Machek je daroval možko za-

pešno uro; Fr. Mivšek tona boljšega premoga; Fr. Opeka fino odejo; skupina deklet 36 komadov "dinnerware"; tu sem navedla le nekaj stvari, kajti če bi našela vse, bi zelo preveč prostora. Prilijem prispevkov je v gotovini, drugi pa v blagu.

Za postrežbo na pikniku bodo skrbele članice gospodinjstvskega odseka, za vse drugo pa se bo potrudil pripravljalni odbor. Truck odpelje prvič od S. N. D. ob 9. zjutraj in potem vsako uro. Za one, ki pridejo z avti, bodo imeli kažipot. V slučaju slabega vremena se bo vršila ta priredba v S. N. D. Prijatelji in prijateljice vseh teh treh ustanov S. N. D., pridite na piknik prihodnjo nedeljo polnoštevilo.

Za odbor, **Anna Mahnič.**

Z RAZNIH FRONT V COLLINWOODU.

Collinwood, O.—Iz brezičnih sporočil je razvidno, da je v Collinwoodu mirno na vseh frontah. Edino kjer se "frče" kroglice, je na "balinc placu". Nesreča pa je hotela, da nam je zbolel ter se moral podvreči operaciji na slepiču šampjon balincar Andrew Piriš. Pogreša se ga v njegovem priljubljenem sportu. Želimo mu hitrega okrevanja.

Sveti duh razsvetljuje pamet, učilne svetilke pa pota. V interesu več svetlobe dobimo na Waterloo Rd. več svetilk. Morda bodo nekaterim razsvetlile tudi glave.

Pred lemontskim katoliškim shodom in slavnostjo 35-letnice KSKJ. je eden tukajšnji list pisal, da nas take reči dosti ne zanimajo, ker se zavedamo, da je vera privatna zadeva. Kot smo videli v poročilih, na omenjeni prireditvi ni bila privatna stvar posameznikov, pač pa organizirana javna manifestacija, za katero so se udeleženci različno zanimali. Eni so prišli, ker radi "kam grede", drugi radi dušebrižnikov, ki so tudi "šli", tretji radi znižanih voznih cen, četrti iz radovednosti, peti vsled želje po spremembi in zabavi, le malo pa jih je prišlo na lemontski shod radi dušne paše. Pastirji so strigali vse, brez izjeme. Tako je prav. Prilika je, kadar so ovece v staji, in striženje je poklic patrov.

Eden reverendov je v svoji pridigi na lemontskem shodu dejal, da je tisti, ki pošlje po gospoda na zadnjo uro, dasi se prej ni zanimal zanj in ne za cerkev, slabši od svinje. Jaz se ne strinjam s patrom. Ob uri smrti ni med pobožnim in tistim, ki je pobožen le v zadnjih izdihljajih, nobene razlike. O bema se izteče življenje po enakem zakonu, in oba najdeta svoje mesto v grobu, ali v krematoriju. Nobene odveze, ne maziljeno olje, ne spremeni tega pravila.

Will Rogers, znani ameriški humorist, je dejal, da bi se rad peljal z aeroplanom v Rim, a se boji, da bi ga Mussolini ugriznil. Ko se je zadnji pripeljal tja neki ameriški letalec, ga je

Mussolini objel in poljubil. Tega se Rogers boji, in zato njegov dvotip, da bi ga morda duce "ugriznil". Ima prav, kajti poljubov, ob katerih se počutiš, kakor da si ugriznjen, se je najboljše varovati. Fašizem jih je s svojimi poljubi že veliko okužil. Bodite oprezní pred "poljubi", ki ne prihajajo iz ljubezni.

Sidney Yellen bo socialistični kandidat v clevelandsko zbornico. Sodrugi nabirajo zanj podpise na nominacijsko peticijo. John Lokar st. je bil prvi, ki je vrnil polno polno podpisov; moja ima sedaj, ko to pišem, šele polovico imen, in drugi so še tudi zadaj. John je hustler, kadar hoče. On nas porazi tudi pri prodaji kofedarjev. Taki sodrugi so v klubih potrebni.

Kje je naš Andrew Božič? Ze parkrat ga ni bilo. Ali so poletni meseci zanj morda prevroči? But let me see—Božič je decembra. Aha, takrat bo mrzlo in se vidimo.

Sodrugi Durn ima trgovino na 15605 Waterloo. V nji dobiti vsake sorte robo. Človek bi mislil, da je Durn Ribničan, prihaja pa od tam, kjer balin-

cajo že drugi dan po rojstvu. To seveda ne dela nobene razlike v trgovini. Kadar česa rabite, kar dobite pri njemu, ga obiščite. Pravi, da je zaposlen cel teden, v nedeljo pa bi rad počival, ali če je kaj važnega, kot napr. klubova seja, on pride. Večkrat se tudi spomni, da je klubova blagajna bolj "švoh".

Prihodnja seja kluba št. 49 bo v nedeljo 4. avgusta ob 10. dopoldne v čitalnici S. N. D. Pridite vsi. Na prošni seji se nam je pridružil Frank Bauidich; tudi sodrug Zvonik je med nami, ki je postal že klubov zastopnik pri city central odboru.

Včasí se v javnosti pere republikanski, in včasí demokratiški graft. Graftajo oboji, in to je, kar večina menda "hoče". Drugače ne bi glasovala zanje in ne bi podpirala politiko korupcije.

Ko boste šli v torek 20. avgusta na voliče, glasujte za stari sistem ali 3 D.D., da bo demokrati Peter Witt novi župan in pometal ven grafitarje. Pitt je enkrat tukaj, drugič tam.

Brezposelnih je mnogo tudi v Clevelandu. Posebno so pri-

zadeti postarani delavci, ker jih kompanije nadomeščajo z mladimi močmi. Kot povsod, se delo tudi tukaj v splošnem težko dobi.

V jeseni bode tukaj volitve v razne urade, in že imamo delavci vse polno "prijateljev". Zadnjič so posetili sejo unije kar trije sodniki, ki se trudijo ostati v uradih. Delavci so jim mnogo ploskali. Fantje se s tem šalijo s svojimi interesi. Sodniki so danes njihovi prijatelji, toda če vredo delavci v stavko, bodo izdali indžunkšen proti njim, kakor vedno. A izgleda, da si delavci tega nika- kor ne morejo zapomniti. V stavkah kolnejo, v "mirnem času" ploskajo svojim "prijateljem". V prihodnjem boju proti interesom bodo zopet kleli, dasi jim nič ne pomaga.

Frank Barbič.

PIKNIK "SAVE".

Chicago, Ill.—Posebnost bo prihodnji piknik pevskega zbora "Sava", ki se vrši v soboto zvečer 10. avgusta v vrtu rojaka Keglna v Willow Springsu (prejšnji Steržinarjev vrt). To bo, kot imenujemo v angleščini, "moonlight piknik". Vstopnina v predprodaji je 25c in pri vohodu 35c.—**P. O.**

PRELEN, DA BI MISLIL.

San Francisco, Calif.—Vročje solnce pripeka na obalo, toda morska sapica skrbi, da nam ni prevroče v tem paradizu, kjer imamo svobodo, prosperiteto in toliko dobrih oskrbnikov, da smo zase lahko brez skrbi, kakor mali otroci.

Naši oskrbniki, ki se trudijo, da nam ne bi bilo treba misliti, so v vodstvih korporacij. Ena njihova briga npr. je paziti, da ne zaslužimo preveč, ker se boje, da se bi potem preobredili in postali ošabni. V varstvu nad ljudsko blaginjo prednjači Pacific Gas & Electric Co., katera lastuje 60% vseh utilizacijskih naprav v Californiji. Te korporacije so danes najaktivnejše v kapitalistični propagandi. Posebno se bore proti javnemu lastništvu elektraren, plinaren in vodnih sil, kajti to si laste za svoj monopol. Kako se prizadevajo pridobiti javno mnenje sebi v prilog, dokazuje med drugim pismo, ki ga je pisal A. F. Hockbeamer, predsednik imenovane kompanije, državni industrijski komisiji. To pismo je prišlo v roke poročevalcem časniške agencije United Press. V njemu Hockbeamer razlaga komisiji, koliko je že njegova kompanija storila dobrega za povzdigo Californije, za kmete in delavce pa pomeni pravi blagoslov. V dokaz navaja, da ima kompanija v raznih podeželskih bankah nad poldrug milijon v vlogah, katere jim daje brezobrestno že od 1. 1924. Utilizacijska družba ne skriva, da pričakuje od bankirjev in trgovcev za te usluge protiusluge. Utilizacijske družbe so mnogo odvisne od raznih zakonov in ordinanc v mestih, in če je večina v občinah taka, da je pripravljena dati koncesije na ljudske stroške, je to za kompanije zelo prijetno. Zato se zanima za politični in agitatorje ima na strateških mestih ob vsakih volitvah. Bankirji dobe vloge, za katere jim ni treba šteti obresti, šteti pa morajo glasove kompanij v prilog na dneve volitev. Farmarjem računajo obresti in sploh vse, kar jim smejo zaračunati. Kadar ne zmagajo dolgov, jih poženejo na cesto. Zakaj? Ne vem. O tem naj premišlujejo drugi kajti jaz sem prelen, da bi mislil.

Lenuh.

O NAŠIH KMETOVALCIH V TRAUNIKU.

Traunik, Mich.—"Proletarec" mi tako ugaja, da se bi rajde dan postal, kot pa da bi pustil le eno številko. Posebnosti nimam poročati. Tod okrog so slovenski kmetovalci, 40 po številu. Imajo društvo SNPJ. in svojo dvorano, v kateri prirejuje zabave, seje itd.

Življenje pri nas je, dasi v naravi, vendar enolično. Događi pa se včasí komu tudi kaj izrednega. Zadnjič, ko smo molzli krave, je udarila v hlev strela. Četudi je poslopje moderno, je še br z strelodova. V ameriških hlevih te vrste je veliko železa, in po tem se je premikal električni tok, ki je šinil iz oblakov. Krave so zaječale, nas je pometal in strela, a druge nesreče ni bilo. V hlevu je bilo tedaj 17 glav živine, štiri hčerke gospodarja in jaz pa smo molzli. Vsi smo bili deležni električnega stresljanja, ne da ni bilo treba vrečiči nikel v stroj, kakršne imajo v raznih komedijah, da se rokuje z elektriko.

Ob priliki se zopet oglasim in mogoče kaj sporočim o agitaciji za Proletarca. **Fr. Zagar.**

S PIKNIKA CICERSKIH "SOSEDOV".

Chicago, Ill.—Piknik cicerškega društva "Sosedje" S. N. P. J., ki se je vršil zadnjo nedeljo na Steržinarjevem vrtu, je bil uspešen v vseh oziarih, dasi je bilo vreme amerikavo skoraj ves dan. Zabave je bilo "svakojake". Tu si videl gručo, ki je prepevala domače pesmi, tam drugo, ki se je kratkočasila z balincanjem, tretjo, ki je metala podkve, ženske pa so bile zaposlene v lunčni stojnici ter skrbele, da ni prišlo nikomur slabo vsled glada. Prav živahno je bil v kevdru kjer so gostje preganjali sušo. "Sosedje" so mi pravili, da so zadovoljni z uspehom. V naznanilih so obljubovali, da bo vsakdo dobro postrežen, na pikniku pa smo se prepričali, da so obljubo res izvršili.

Nekdo se je spomnil tudi na agitacijo za delavsko stvar ter pričel nabirati prispevke v organizatorični fond socialistične stranke, ki je začela voditi za svoje pojačanje in politično organiziranje ameriškega delavstva obširno kampanjo. Ob zaključku kolekte mi je dejal, da je nabral v ta fond \$34.50.

Piknikov še ne bo konec. Videl sem, da je bilo nekaj "Savanov" zelo agilnih s prodajo vstopnic za svoj "Moonlight" piknik, ki se bo vršil v soboto 10. avgusta na vrtu rojaka Keglna v Willow Springsu. Čul sem, kako so nekateri vpraševali "Savane", kaj mislijo z besedo "moonlight". Ali ima isti pomen kot moonshine? Pojasnjevali so, da ne, ker se z moonshinom "Savani" ne pečajo, servirali pa bodo vse boljše pijačo; rekli so, da tudi "ciganske prate" ne bo manjkalo, in da bo dobra, bo garantiral Miško. Večerni piknik bo novost med nami, in videl sem, da so se ljudje zanimali zanj. Well, bomo šli, da vidimo, kaj da bo.—**Poročevalec.**

Konferenca J. S. Z.

ZA ZAPADNO PENNSYLVANJO

v nedeljo 28. julija ob 10. dopoldne
v dvorani dr. št. 87 S. N. P. J.

Herminie, Pa.

Vabljeni so vsi klubi in društva Izobraževalne akcije, da pošljejo zastopnike na to velepomembno zborovanje. Dnevni red bo izredno važen. Razen o poročilih bomo razpravljali kako najbolj pojačati naše gibanje in pridobiti čimveč naročnikov "Proletarcu".

Pridite na to zborovanje v obilnem številu.

Vsi sodrugi in somišljeniki dobro došli.

NAD DVAJSET NOVIH NAROČNIKOV POVPREČNO VSAK TEDEN

Od 1. aprila do 9. julija je Proletarec dobil povprečno vsak teden 22 novih naročnikov

SNOJEVO PISMO

"Proletarec" dobiva sedaj povprečno okrog dvajset novih naročnikov vsak teden. Od 1. januarja do 9. julija jih je dobival povprečno 14½ na teden, od 1. aprila do 9. julija—torej v času, ko izhaja povečan, pa jih je dobil povprečno 22 novih na teden. Agitacija zanj se je povečala največ zadnje tri mesece.

Le malokdo starih naročnikov pusti list, in od 1. januarja do sedaj je število plačanih naročnikov Proletarca naraslo povprečno vsak teden za 10. V tej polovici leta računamo še na mnogo večji prirastek.

Joseph Snoy je dobil v Piney Forku in par okoliških naselbinah v razmeroma kratkem času 16 novih naročnikov. Naročniki se torej dobe, ako je v agitaciji dovolj volje premagati izgovore in pa dovolj sodelovanja med sodrugi in somišljeniki. V pismu, v katerem je poslal naročnine, piše sodrug Snoy med drugim:

"V petek 5. julija sem se namenil posetiti naselbino Piney Fork (Ohio). Ta namen sem omenil v družbi več somišljenikov 4. julija na Bridgeportu po slavnosti SNPJ. Nekdo mi je dejal, da ne bom ničesar dosegel, ali pa prav malo, kajti ljudje so izčrpani. "Sel bom vseeno," sem sklenil. Vedel sem, da razen par tam ni naših ljudi, in še ti so bili dve leti in celo dalj brez zaslužka. Tako tudi sam nisem pričakoval večjega uspeha. Dogodilo pa se je ravno nasprotno. Dospevši tja sem se ustavljal pri s. Završniku. Ljudje so bili še vsi na delu. Ko je prišel Završnik z dela, sva se nekoliko pomenila in v družbi je bilo še par drugih. Takoj smo imeli dva nova naročnika. Sugestiral sem, da bi imeli zvečer sestanek, kar so odobrili. Sla sva nekoliko okrog, in isto je storilo par drugih, da smo ljudi obvestili o sklicanju sestanka. Dobila sva na tej poti štiri naročnine. Ob določeni uri se je začel sestanek, njegov predsednik Završnik pa je pojasnil, čemu je bil sklican. Nato je dal besedo podpisnemu, ki je v skoro uro trajajočem govoru pojasnjeval važnost našega tiska, vzroke

nesloge med delavstvom, o naših podpornih organizacijah, posebno o SNPJ. ter njenih "blokkih", o potrebi socialističnih klubov, ki so varuhi poštenja in nosilci napredka med našim delavstvom. Sestanek je bil popolen uspeh, tako, da se na naselbino Piney Fork lahko veliko zida. Po številu oseb, ki pravilno razumevajo pokret in socialne probleme, se lahko kosa z vsako naselbino v vzhodnem Ohiju, dasi je Piney Fork zelo majhna naselbina. Drugi dan sva šla z Završnikom še na Ramsey in Dillonvale, kjer je tudi nekaj naših ljudi in so se vsi naročili na Proletarca. Četudi so gmotno do kraja izčrpani, ni bilo dosti izgovorov, pri nekaterih celo nič. Seveda, vsa zasluga gre sodrugu Završniku, ki me je vozil okrog ter pomagal agitirati, v par slučajih pa tudi John Cerjanc. Rezultat je bil šestnajst naročnin, kar je največji uspeh v enem dnevu in pol, kar sem jih jaz doživel v agitaciji. Kolikšen je bodo najlaglje razumeli tisti, ki vedo, v kako mizerem položaju se nahajajo premočarji v vzhodnem Ohiju. Človeka veseli, ko vidi, da ljudje pravilno pojmujejo, čemu so imeli tako težak boj in tako dolgotrajen ter pri tem še neuspešen, in se zavedajo, da so jim za zmage potrebni listi, kakor je "Proletarec", in socialistična stranka.

Hvala sodrugu Završniku za sodelovanje, ravno tako njegovim soprogam za gostoljubnost. Za pokret se zanima tudi ona in je v nadzornem odboru vzhodnoohijske Konferenca JSZ. Lepa hvala tudi vsem drugim, ki so pomagali, novim naročnikom pa priporočam: Držite in čitajte list, ki ste si ga naročili. Je vaš in izhaja vam v prid. Za svoj obstanek je odvisen od vas. Poleg "Prosvete" je to edini slovenski list v tej deželi, ki odprto in nevstraheno zastopa naše interese in se bori proti krivicam in zavajalcem. Razen tega je Proletarec edini slovenski list, ki je last in glasilnik delavske politične organizacije. Čitajte ga tudi ako z njim še ne soglašate ali ste zoper, kajti potrebno je za vas, da se

seznanite z njegovim stališčem in njegovimi argumenti...

V tej številki je objavljen seznam naročnin, ki so jih v prošlih dveh tednih poslali agitatorji. Z veseljem opažamo, da se njihovo število večja. V enih naselbinah imamo zastopnike, ki skrbe, da sproti obiščejo vsakega, ki mu naročnina poteče, poleg pa dobe od časa do časa še kaj novih, da se število naročnikov v takih krajih trajno dviga.

Dobe se še naselbine, v katerih ni zastopnika "Proletarca". Priglasite se vi in pišite upravniku za informacije in po tiskovine.

Naglasili smo že mnogokrat, da so oglašaji važen vir dohodkov, in da večina ameriških listov bazira samo na dohodkih, katere jim prinašajo oglašaji. Naročnina jim ne plača niti papirja, na katerem so tiskani. Od 1. januarja do 30. junija to leto je prejel Proletarec za oglašaje \$282.28 več kot pa v istem času prošlo leto. "Proletarec" ni še nobenkrat skušal koncentrirati svoje dohodke v oglašaji in jih ima izmed slovenskih listov, razen morda ene izjeme, proporno po obsegu najmanj. To ne znači, da jih odklanjamo, odklonimo pa vsak oglas, za katerim so nepošteni bižniški nameni. Skozi prošlih pet let smo prejeli za oglašaje od 1. januarja do 30. junija sledeče vsote:

Leto	Vsota
1925	\$696.69
1926	653.50
1927	663.26
1928	751.04
1929	1,033.32

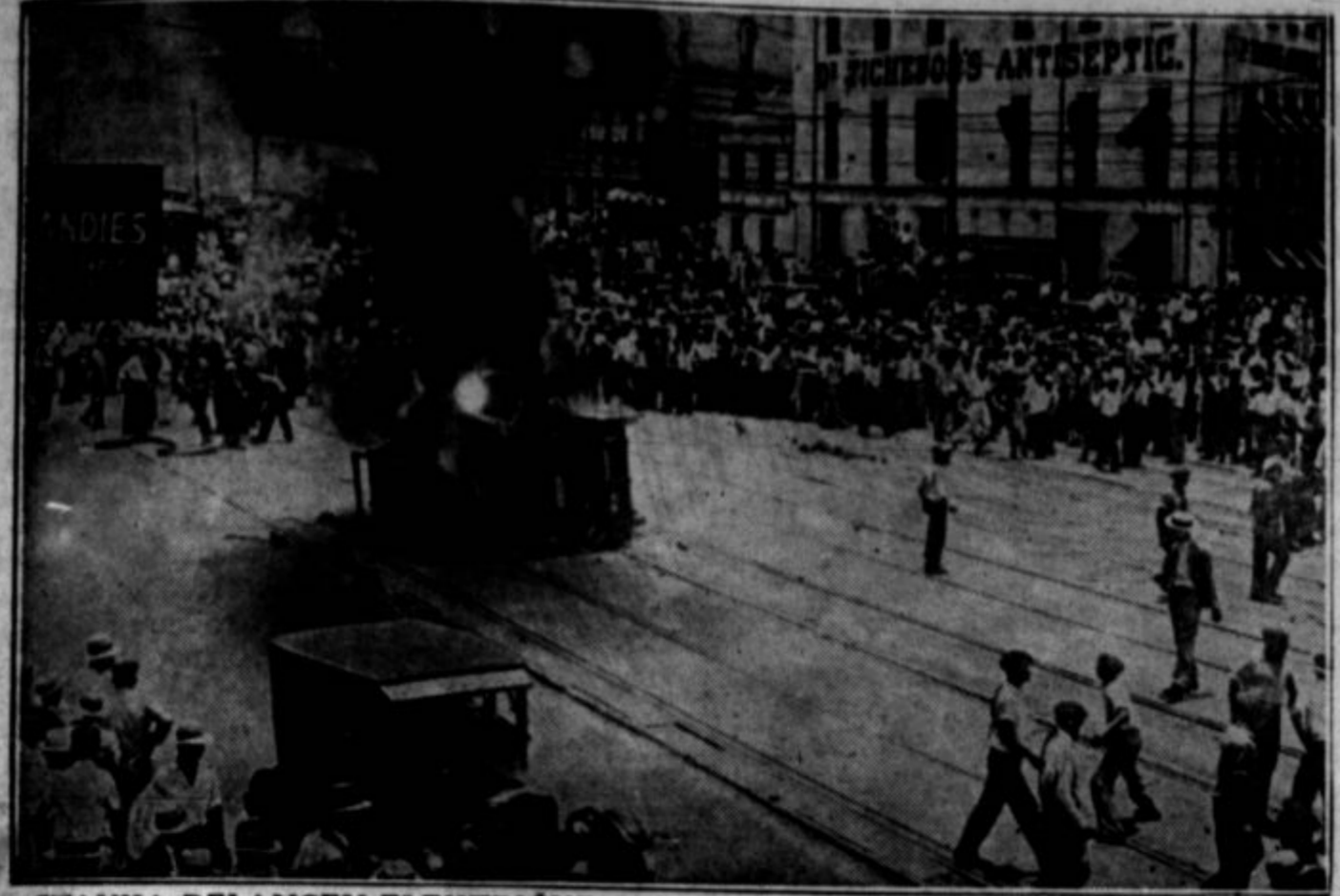
Kot na naročnini, beleži list v prošli polovici leta tudi na dohodkih za oglašaje v primeri s prejšnjimi polletnimi dohodki lep napredek.

Kadar oglašate priredbo društva ali kluba, ji bo koristilo, če jo oglašate tudi v Proletarcu. Povejte tudi trgovcem, obrtnikom, zdravnikom, bankam itd., da vam bo ustrezno, njim pa v korist, če bodo oglašali v Proletarcu. Ob enem bo to pomoč tudi za list.

Tole mi ne gre v glavo:

Ze dolgo se trudim, da bi dognal, kaj je nestrancar? Poznam jih nekaj, ki pravijo, da so nestrancarji, toda potegujejo se za svoje strankarske prišče da kaj, in v volilnih bitkah, v sporih na sejah so vedno z nekom in za nekoga. V liste pišejo v napadalnem slogu, kritizirajo "strankarje", a meni se zdi, da to delajo ali iz nevednosti, ali pa slabih namenov. Kako morejo tako nespametno misliti in delati, tega jaz ne zapopadem.

STAVKA DELAVCEV ELEKTRIČNE CESTNE ŽELEZNICE V NEW ORLEANSU, ki se je začela prvega julija, ni brez "incidentov". Ze par dni po stavki je začela kompanija operirati nekaj kar s skebi, toda stavkarji so ji provokacijo preprečili z navalom na judeže. Na tej sliki vidite kompanijski avto za prevažanje skebov, ki so ga stavkarji prevrnili in zažgali. V izgreh dne 4.—5. julija je bil en stavkar ustreljen, in mnogo ranjenih. Napadla jih je policija, ki je "protektirala" skebe.

DOPISI

O SLAVNOSTI S. N. P. J. 4. JULIJA V BRIDGEPORTU.

Bellaire, O.—Četrty julij t. l. je bil dan, ki se ga bomo dolgo spominjali. Društvo "Edinost" št. 13 in "Cardinals" št. 640 sta praznovala 25-letnico SNPJ. Prvo je ob enem praznovalo tudi svojo 25-letnico, drugo, ki ga tvori pretežno mladina in posluje angleško, pa prvo obletnico. Slavnost, ki se je vršila v slovenski dvorani na Boyds-villu, je otvoril s primernim nagovorom John Rebol, predsednik društva št. 13, zatem pa je orkester, ki ga tvorijo člani društva št. 640, zaigral lepo skladbo, ki je občinstvu jako ugajala. Nato je bil predstavljen Martin Koss ml., predsednik društva št. 640, ki je govoril o napredku svojega društva tekom prvega leta, občinstvu pa se je zahvalil za obilno udeležbo, ki je mladini v vzpodbudo, da bo delala v bodoče še bolj kot v prejšnosti. Če se prav spominjam, je dejal, da je društvo tekom leta napredovalo z 18 na 70 članov in članic, kar je pač rekord, s kakršnim se ne more ponasati nobeno društvo v tej okolici. Ob sklepu svojega govora je pozval John Lokarja, ki je prišel iz Clevelanda, da izpregovori nekaj besed, ki se je povabil odzval. Lokar je pred sedmimi mladinskega društva "Strugglers" v Collinwoodu in član novega gl. odbora SNPJ. Za njim je bil predstavljen Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora SNPJ. in urednik Proletarca, ki je navzočim na lep in podučljiv način razložil pomen slavnosti, razvoj jednote od postanka do danes, in razjasnil je tudi razlike med opozicijami, ki so za organizacijo lahko dobre ali slabe. Dobra opozicija je, ki kritizira zato, da organizacijo izboljšuje, slaba pa, ako jo razdira. Isto pravilo je veljavno za večino. "Blok", o katerih smo toliko čuli, niso novost. Saj se dobe celo v družinah, kakor tudi kritike vseh vrst. V razumevanju drug drugega, je dejal, bomo SNPJ. lahko ohranili na poti njenih sedanjih načel in napredka, da bo šla samo naprej in se razvijala v korist članov, ki so jo zgradili.—Skoda, ker je tako kmalu končal. Čeprav je govoril približno eno uro, bi ga še dolgo poslušali, kajti takega se ne sliši vsak dan. Za svoja izvajanja je žel buren aplavz. Poslednji je bil predstavljen Donald J. Lotrich, ki je v izbranih besedah v angleškem jeziku slikal prošlost in sedanost SNPJ. z ozirom na njeno bodočnost. Govoril je o pionirskih jednote in navduševal mladino, da naj ne zamudi nobene minute pri agitaciji za SNPJ. Vzpodbujal je starejše člane, posebno starše, naj mladini pomagajo ter jo bodre. Ko se začno enkrat zanimati za S. N. P. J., ko vse drugo lahko. Dejal je, da ako smo do srebrnega jubileja SNPJ. dosegli v obeh oddelkih število 60,000 članov in spravili skupaj \$4,000,000 imovine, bomo dosegli do 50-letnice 160,000 članov

AGITATORJI NA DELU

- Naročnja na "Proletarca" so poslali:
- Joseph Snoy, Bridgeport, O. 21
  - Anton Jankovich, Cleveland, O. 11
  - Leo Zevnik, La Salle, Ill. 7
  - Jake Rupnick, Sheboygan, Wis. 7
  - Chas. Pogorelec, Chicago, Ill. 5
  - John Kosin, Girard, O. 4
  - Andy Bertl, Darragh, Pa. 3
  - Joseph Britz, White Valley, Pa. 3
  - Marko Tekavec, Canonsburg, Pa. 2
  - John Koplenik, Mt. Oliver, Pa. 2
  - Joseph Jelerčić, Willard, Wis. 2
  - Nace Zlemberger, Glencoe, O. 2
  - John Rak, Chicago, Ill. 2
  - Peter Bukovec, Bon Air, Pa. 2
  - Anton Sular, Arma, Kans. 2
  - Frank Cesen, Detroit, Mich. 2
  - Anton Zidanšek, Farrell, Pa. 2
  - Peter Benedict, Detroit, Mich. 2
  - Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill. 2
  - Anton Zornik, Herminie, Pa. 2
  - John Krobelj, Cleveland, O. 2
  - Andy Zlatopet, Maynard, O. 2
  - Anton Zupančič, Point Marion, Pa. 2
  - Anton Debevc, Sheboygan, Wis. 1
  - Frank Greorin, Little Falls, N. Y. 1
  - Frank Rataic, Forest City, Pa. 1
  - John Vitez, Detroit, Mich. 1
  - Frank Bozich, Chicago, Ill. 1
  - Joseph Robich, Yukon Pa. 1
  - Paul Chesnik, Toronto, O. 1
  - John H. Krzianik, Sublet, Wyo. 1
  - Louis Britz, Lawrence, Pa. 1
  - Lukas Groser, Chicago, Ill. 1
- Skupaj 101
Prejšnji izkaz 97

IT I V NEDELJO 21. JULIJA VSI KOT EN MOŽ NA PUHKOVE FARME, kjer bo imel nedavno ustanovljen socialistični klub št. 115 JSZ. svoj prvi piknik. Tam bo cele koše veselja in zabave. Zelo privlačna sila bo na raznuj pečen koštrun; da bo v resnici pečen, vam jamči Stimčev Matija, ki se na tako robo izvrstno razume. Dalje se bodo vršile tekme vseh vrst za "prajze". Nastopil bo tudi govornik, ki bo razložil "namene in cilje socialistične stranke". Fantje od "Svobode" pravijo, da jih bodo par lepih zažingali, iz česar vidite, da na tem pikniku za dolgočasje ne bo prostora. Mobilizirajte svoje lize in lizike, kdor pa jo nima, naj se pripeleže z avtobusom, ki bo čakal do 12:30 na Six Mile Rd. in Oakland in do 1:30 pred Slov. del. domom na 437 Artillery. Vožnja tja in nazaj je 50c. Vstopnina na piknik 25c. Igral bo Berlisg orkester.

F. Cesen.

V NEDELJO 28. JULIJA NA PIKNIK DRUŠTVA "PIONEER".

Chicago, Ill.—V nedeljo 28. julija bo na znanem Steržinarjevem vrtu v Willow Springsu, Red Gate Stop, piknik največjega društva SNPJ. v čikaškem okraju—angleško poslujočega društva "Pioneer" št. 559 SNPJ. O pripravi za ta piknik smo poročali v prejšnji številki. Pridite 28. julija na piknik zgodaj, in veselite se z nami do konca.—J. R.

ČLANSTVU J. S. Z. V BRIDGEPORTU.

Bridgeport, O.—Člane kluba št. 11 JSZ. opozarjam na redno sejo, ki se vrši v nedeljo 21. julija. Sklep prošle konferencije JSZ. je bil, da se priredi v prid njene blagajne veselico v soboto 24. avgusta, našemu klubu pa je naročila, da uredi vse potrebno. Poleg te bodo na dnevnem redu razne druge važne zadeve. Prosim, upoštevajte to naznanilo in udeležite se seje polnoštevilno.

PIKNIK "ZARJA" BO V NEDELJO 21. JULIJA.

Cleveland, O.—Pevski zbor "Zarja" priredi svoj piknik v nedeljo 21. julija na Gorškovi farmi v Randallu. Truki odpelejo ob 8. in 11. dopoldne in ob 1. popoldne. Voznina je 25c v eno stran. Kdor ima avto, naj vzame Kinsman in Central Rd. Razen iger, petja in plesa bomo imeli tudi govor. Govornik bo Fr. Manning, ki je vodil stavko tekstilnih delavcev v Bedfordu, Mass., in je sedaj organizator stranke v Clevelandu.

"Zarja" je kulturno društvo, ki je v svojem področju že veliko storilo in bo delalo v bodoče. Za jesensko sezono se pripravljajo, da uprizarjo 28. novembra opero "Urh, grof Celjski". To je zbor, ki po pravici zasluži naklonjenost občinstva, in upamo, da jo bo deležno tudi na pikniku 21. julija. Pridite v velikem številu.—K.

IZLET CLEVELANDČANOV NA PIKNIK S. S. P. Z. V CHICAGO.

Chicago, Ill.—V nedeljo 21. julija poseti Chicago veliko število clevelandskih članov S. S. P. Z. ter drugih Slovencev. Iz Clevelanda se pripeljejo v Chicago s posebnim vlakom, ki pride na čikaški La Salle kolodvor v nedeljo jutraj, kjer jih bodo čakali zastopniki čikaških društev SSPZ. z avtomobili. Dopoldne si ogledajo zanimivosti mesta, nakar se z avtobusi prepeljejo na prijazen Steržinarjev vrt v Willow Springsu (Red Gate Stop), kjer se vrši letni piknik čikaških društev SSPZ. Ker je to prvič, da nas v namenu prijateljstva ter da se boljše spoznamo drug z drugim, obišče toliko število sošednih rojakov, se moramo tudi Čikažani malo potruditi s čimvečjim posetom piknika in s tem pokazati Clevelandčanom, da znajo i mi ceniti njih obisk. Piknik obeta biti jako zanimiv, ne samo radi obiska clevelandskih rojakov, temveč tudi radi zanimivih točk, ki jih je pripravljali odbor začetral v program. Na pikniškem spore-

LISTU V PODORO

XIII. izkaz.

- Detroit, Mich.: Peter Benedict, \$2; po \$1: Joe Cerne in L. Urban; po 50c: Fr. Cesen, John Kovač, John Stale, Andy Koučar, John Vihtolii, Frank Kristan in Jack Ločnikar; po 25c: M. Jurca, Joe Vrsniak in John Krasovec, skupaj \$8.25 (poslal P. Benedict).
- Cleveland, O.: Vincenc Jurman, \$1; Anton Jankovich, 50c, skupaj \$1.50.
- Piney Fork, O.: Frank Dolenc, 25c. Traunick, Mich.: Frank Žagar, 25c. Cicero, Ill.: Frank Podilpec, \$2.00.
- Detroit, Mich.: Joseph Menton, \$1. Skupaj \$13.25, prejšnji izkaz \$394.65, skupaj \$407.90.

PRISPEVKI ZA POKRITJE STROŠKOV PRVOMAJSKE ŠTEVILKE "PROLETARCA".

- Little Falls, N. Y.: Frank Gregorin, \$1; po 50c: Martin Penich in John Purnat, skupaj \$2.00 (poslal Fr. Gregorin).
- Johnstown, Pa.: John Langerholec, \$1.00.
- Chicago, Ill.: John Repovš, 50c.
- Sheboygan, Wis.: Klub št. 235, JSZ. \$8.00.
- Skupaj \$11.50, prejšnji izkaz \$67.80, skupaj \$78.80.

KLUB ŠT. 115 J.S.Z. DETROIT MICH.

pridei svoj prvi **PIKNIK** v nedeljo 21. julija na PUHKOVIH prostorih MIDDLEBELT AND FORD RD. VSTOPNINA 25c ZA OSEBO. PROGRAM: Govor: "Namen in cilji socialistične stranke"; petje; razne tekme za krasna darila; prosta zabava in ples. Odbor bo skrbel da bo postrežba najboljša v vseh ozirih; tudi na raznuj pečnega koštruna ne bo manjkalo. Avtobus odpeleja s 6 Mile Rd. in Oakland ave. ob 12:30 in od Slov. del. doma, 437 Artillery, ob 1:30 popoldne. — Vožnja v oba kraja 50c za osebo. V slučaju slabega vremena se vrši zabava v Slov. del. domu. Napredni Detroitčani, v nedeljo je vaš dan! Vsi na piknik!

Klub št. 115 J.S.Z. Detroit Mich.

pridei svoj prvi **PIKNIK** v nedeljo 21. julija na PUHKOVIH prostorih MIDDLEBELT AND FORD RD. VSTOPNINA 25c ZA OSEBO. PROGRAM: Govor: "Namen in cilji socialistične stranke"; petje; razne tekme za krasna darila; prosta zabava in ples. Odbor bo skrbel da bo postrežba najboljša v vseh ozirih; tudi na raznuj pečnega koštruna ne bo manjkalo. Avtobus odpeleja s 6 Mile Rd. in Oakland ave. ob 12:30 in od Slov. del. doma, 437 Artillery, ob 1:30 popoldne. — Vožnja v oba kraja 50c za osebo. V slučaju slabega vremena se vrši zabava v Slov. del. domu. Napredni Detroitčani, v nedeljo je vaš dan! Vsi na piknik!

Produkcija lokomotiv

Dvoletni cenzus tovarništva za l. 1927, izdan nedavno, pokazuje, da se je tega leta v Združenih Državah produciralo za 86 milijonov vrednosti lokomotiv in njihovih delov. V istem letu je bilo izgotovljenih 944 lokomotiv za normalno tirno železnico, 110 za rudnike in industrije in 44 električnih lokomotiv. V Združenih državah je sedemnajst tovarn lokomotiv. Šest izmed teh jih je v Pennsylvaniji, tri v Ohio, dve v New Yorku, dve v Virginiji, ena v Illinoisu in ena v Iowi. Pri produkciji lokomotiv in njihovih delov je bilo l. 1927 zaposlenih okolo 13,000 delavcev.

V domovino so odpotovali

Ivan Kakuska in Tomo Kakuska v Prago; Ciril Mihalek v Blatnico; Louis Dvorak s soprogo Marijo in otroci Edvardom, Marijo, Adelom in Tomom v Vrbcane; George Le Bret

SLAVNOST 25-LETNICE MILWAUŠKE FEDERACIJE S. N. P. J.

Milwaukee, Wis.—Tu se je vršila v nedeljo 14. julija v Kočmutovem vrtu slavnost 25-letnice SNPJ., ki jo je aranžirala milwaška federacija njenih društev. Udeležba je bila dobra, vreme pa nekoliko prehladno. Albert Hrast je vodil program. V angleškem jeziku je govoril John Oblak, predsednik društva "Badgers", Martinšek je zaigral komad na svojo harmoniko, pred njim pa je igral orkester. O pomenu slavnosti, o razvoju SNPJ. in njegovih bodočih nalogah je govoril predsednik nadzornega odbora Frank Zaitz.

Ako hočete biti DOBRO ZNANI MORATE BITI ČEDNO OBLEČENI IN DA STE ČEDNO OBLEČENO NAREJENO PO MERI iz čistega volnenega blaga

Cena \$25.00 samo
John Mocnik
6517 St. Clair Ave.
CLEVELAND, OHIO
Tel.: Rand. 3131.

FRANK MIVŠEK

Coal, Coke and Wood.—Gravel
WAUKEGAN, ILL. Phone 2726

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6 na leto, \$3 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340
EDINA SLOVENSKA-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC
Izbera svežih cvetic za ples, svatbe, pogrebe, itd.
Zastop. za Whiting, Ind. in okolico: S. Grabovac in Jereck, 401—131st Street
Tel. Whiting 323-R.

Če hočete dobre, trpežne harmonike, se obrnite name

Victor Navinshek
331 Greeve Street, CONEMAUGH, PA.
Trgovina društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.
Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, slovenskih, hrvatskih in ameriških, po zelo zmernih cenah.
Zaloga godbenih instrumentov vse vrst, ter finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.
Moje geslo je: Zmerne cene in točna postrežba
Pišite po moj veliki cenik.
Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Fenc's RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Priatna in okusna domača jedila.
Cene zmerno. Potrežba točna.

POŠLJITE DENAR POTOM BRZOJAVA!

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.
pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarcih ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštne uradu v 3. do 5. dne, in to brez odbitka.
Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvedli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Poslužite se ga, in nikoli več ne boste na drug način pošiljali svojega denarja v stari kraj.
Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cene bodisi katerokoli druge banks.
Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.
URADNE URE:
V ponedeljek in četrtek od 9. jutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. jutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. jutraj do 3. popoldne.

Dr. Andrew Furlan

SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK
3341 W. 26th St., Chicago, Ill.
Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816

ROYAL BAKERY

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA
ANTON F. ŽAGAR lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Gospodinjte, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnе.

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala.
6417 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO Kavarno MERKUR

3551 W. 26th St. Chicago, Ill.
(V bližini urada SNPJ in Proletarca).
FINA KUHNJA IN POSTREŽBA.
KARL GLASER, lastnik.

"NEW LEADER"

angleški socialistični tednik
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi! Naročnino zanj sprejema "Proletarec"

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

Dr. John J. Zavertnik

ZDRAVNIK IN KIRURG
Urad, 3724 West 26th St.
Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213.
Uraduje od 2. do 4. pop., in 6. do 8. zvečer; izvzemši arede in nedelje.

DR. OTIS M. WALTER

ZRAVNIK IN KIRURG
4002 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Uradne ure v uradu od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7.30 zvečer.
TEL.: LAWNSDALE 4872.
V FRANCES WILLARD BOLNIŠNICI od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrkih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Greeve Street, CONEMAUGH, PA.
Trgovina društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.
Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, slovenskih, hrvatskih in ameriških, po zelo zmernih cenah.
Zaloga godbenih instrumentov vse vrst, ter finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.
Moje geslo je: Zmerne cene in točna postrežba
Pišite po moj veliki cenik.
Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

PROLETAREC

Li t za interes delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Ju celovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto 3.00; za pol leta 1.75; za četrt leta 1.00 — Inozemstvo: za celo leto 3.50; za pol leta 2.00

Vsa rokopolaj in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906

Editor ..... Frank Zaits
Business Manager..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year 3.00; Six Months 1.75; Three Months 1.00—Foreign Countries, One Year 3.50; Six Months 2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Protesti "patriotov" in ustava

Dogaja se, da je odklonjeno državljanstvo kakemu zelo znanemu profesorju, kot nedavno nemu Kanadčanu, ker ni hotel izjaviti, da se bo boril pod zvezdnato zastavo v vsakem slučaju. Določnik ni pacifist, ne socialist. Ne simpatizira z nobeno radikalno skupino. Bil je vojak v svetovnem klanju v katerem se je naučil, da ni vsaka vojna, ki jo začne mogočnejši za "svobodo, obrambo in demokracijo" ter za "sveto vero" to, kar trdi njen uradni pečat.

Madami Schwimmer, ki je Madžarka po rodu, svetovno znana kot pacifistka, že dolgo let nastanjena v Zedinjenih državah, je sodišče odredilo državljanstvo zato, ker je izjavila, da ne bi prišla za orožje v "obrambi za to deželo". Madame Schwimmer je starka in bi težko dvignila puško. Nihče od nje ne pričakuje, ali zahteva, da bi se vpisala v armado. Niti moški v njeni starosti ne bi bili nadlegovani. Ampak sodnik ji je v svoji patriotični gorečnosti stavil to vprašanje, in ona je odgovorila nanj tako kakor misli. Državljanstvo ji je ogorčenje odrekal. Pritožila se je na vrhovno sodišče, ki je potrdilo z večino glasov prvi odlok. Civiliziran svet pa se roga—SLEPI justici. Madama Schwimmer ni izgubila s tem odlokom ničesar. Njen ugled se je dvignil.

V začetku julija je dobila dovoljenje za odpotovanje Miss Dorothy Detzer. Takoj so se razhudile patriotične organizacije ter poslale proteste departmentu, za zunanje zadeve, ker je izdal potni list ženski, ki sicer "odobrava", da je pravilno braniti ustavo, ni pa jo pripravljena braniti.

Takih in podobnih slučajev je v tej deželi mnogo. V vsakem je pečina vprašanje ustave in obrambe.

Najboljši branilci ustave so oni, ki jih patriotična društva obsojajo, besedniki ustave pa so ljudje, ki jo kršijo ob vsaki mogoči priliki, posebno v kritičnih časih. Po dolgem ni treba seči dolgo nazaj. Dolarski patriot, ki kriči, da nisi pripravljen braniti ustavo, nima v mislih ustave, nego SVOJE dolarje. On hoče, da brani ustavo v dolarskem pomenu besede, ne pa v smislu USTAVE. Merilo za lojalnost do dežele in ustave so danes dolarji. Ne državljanske svobodščine, nego klanjanje molohu je tisto, kar te dvigne v oči plutokracije, katera vlada.

Kadar izgine, bo ustava ostala in bo upoštevana veliko bolj kakor je danes pod žezlom dolarskih carjev. Multimilijonarskim princem, milijonarjem in njihovim lakajem za ustavo. Njim je za VARNOST njihovega profita, in to je zanje AMERIŠKA USTAVA. Če si te lojalni, si patriot, pa magari, če ukradeš milijon ali dva veteranom, ali si osvoviji Tea Pot Dome, ali si kakor drugače prikoplješ do bogastev, ki spadajo drugim ljudem. Nasprotovanje takemu patriotizmu je prepovedano in tudi kaznjivo.

"Bodimo tolerantni"

"Glasilo KSKJ." priobčuje v izdaji z dne 9. julija članek z gornjim naslovom, kjer slika tolerantnost v Zedinjenih državah v pretiranu pestri luči. Tu si po zadržanju člankarja versko svobodo, veruješ kar hočeš in nihče te ne nadleguje. Sem so se naselili pristaši raznih verskih sekt, ki so se svobodno razvijale. To je ena neresnica, kajti zgodovina te dežele ne ve mnogo o toleranci med konfesijami. Tudi katoliška cerkev je morala prebiti steno, da je dospela v raj "tolerance", tolerirana pa je danes predvsem vsled svoje velike lojalnosti interesom plutokracije.

Isti članek z vso ostrožjo obsoja "največjo zlo", ki tepe ameriške Slovence,—NESLOGO. Vzrok temu je po mnenju katoliškega urednika to, da črtimo drug drugega največ "zaradi našega verskega prepričanja". In nato sklepa, da je v Ameriki "vera privatna stvar".

Omenjena številka "Glasila KSKJ." je izšla po slavnosti 35-letnice KSKJ. in po lemontskem "vseslovenskem" katoliškem shodu. V Jolietu in Lemontu so gremeli gospodje duhovniki in lajki proti "zavajalcem milega našega naroda", kateremu iztrgavajo vero iz dobrih src in puljo krvavo prislužene dolarje

iz žepov. Napovedovali so vojno proti vsakemu, ki ima v verskih zadevah drugačno mnenje kakor Lemont, Joliet in pa pogrebni, ki pravi, da pozna slovensko dušo, ker "Slovenec pokopava". V mrtvih Slovencih pa seveda ni več duše, in tudi na "vseslovenskem" katoliškem shodu v Lemontu ni bilo niti trohice tolerance. Se manj pa je bila tam vera kot "privatna zadeva".

Dan socializma pride toda kdaj?

Pogostoma je bilo že izrečeno mnenje, da ne pride socializem neke sobote ob pol dveh popoldne kakor škof, katerega prihod v faro je napovedan in ki ga pričaka procesija na cesti med vitkimi mlaji in ob grmenju možnarjev. Z drugimi besedami: Socializem ni čudež, ki se zgodi ob gotovem času kakor binokstno priplavanje jezikov, temveč je rezultat procesa, ki ima svoje pogoje v dejanskih razmerah.

To mnenje je popolnoma opravičeno in kdor misli drugače, je na tisoče milj oddaljen od socializma. Ko je socializem dobil znanstven značaj, je razpršil vse utopije in vero v čudeže, tudi v socialne čudeže. Ali prav takrat je dobil tudi gotovost svoje neizogibne zmage, ker je po znanstvenem spoznanju prihod socializma neizogiben rezultat gospodarskega razvoja. Dan socializma pride. Toda kdaj?

Pride, kadar se izpolnijo vsi pogoji. Teh je več. Na socializem na primer ni misliti med črnci v centralni Afriki, kjer vladajo še najprimitivnejše razmere barbarizma, kjer je še obdelovanje polja komaj vredno imena obdelovanja, kjer ni niti najskromnejših začetkov kakšne industrije, kjer se še vedno rabi kamnitno orodje. Socializem zahteva zelo visoko stopnjo industrialnega razvoja in v zvezi z njim družabno organizacijo velikih skupin, narodov in držav. Priključna obrt in mala kramarija ne daje tal za socializem, kakor jih ne daje organizacija malih, med sabo ločenih, neodvisnih mest in mestec.

Mnogo pogojev za socializem ustvarja razvoj sam skoraj avtomatično. Stroj, ki omogoča industrialno proizvajanje, železnica, ki posreduje veliki promet med deželami in narodi, stopnjevano koncentriranje produkcije, napredujoča demokracija—vse to ustvarja pogoje za socializem. Ali poleg vsega tega je treba še nekaj drugega: Treba je socialistov.

Razmere so najvažnejši moment. To se ne sme nikdar prezreti. Kjer niso gospodarske in politične razmere dozorele za socializem, tam ni mogoč socialistični sistem, pa če bi bili tudi vsi prebivalci države od prvga do zadnjega socialisti. Sama človeška volja ne zadostuje, pa naj je delavska ali kapitalistična.

Razmerje! Vedno in absolutno je treba vpoštovati razmere. One so najmočnejša sila. Ali to se zopet ne sme razlagati fatalistično, kakor da je nekje zapisano, kdaj in kako se bo vse zgodilo in kakor da je človek pri tem le slepo orodje usode. Razmere delujejo, ali njih živo sredstvo, njih medium je človek, človek s svojimi sposobnostmi, s svojimi močmi, s svojo voljo, s svojim delom. V socialnem razvoju, o katerem smo prepričani, da vodi v socializem, igra človek veliko aktivno vlogo in prihod socializma je v veliki meri odvisen od človeka.

Kdo je tisti človek, ki najbolj pospešuje ali ovira prihod socializma?

Noben posameznik ne. Socialist ne more verjeti v čudežno moč individualne osebe, kakor so včasih pisali šolsko zgodovino, polno povesti o kraljih in cesarjih, o vojskovodjih in ministrih, svetnikih in papežih, ki so baje dajali smer zgodovini in obliko svetu. Vemo, da je posameznik lahko močan, toda tudi najmočnejši in največji je le plod razmer in časa.

Kolikor prihaja človek v poštev, je pospeševanje ali zadrževanje socializma največ odvisno od delavstva. Čim odločnejše dela delavski razred za socializem, tem prej pride. Čim manj se zanima zanj ali pa mu celo nasprotuje, tem dalje bo trajal boj in tem dalje bo treba čakati na uspeh.

Vsi pogoji socializma se množe in utrjujejo. Industrija postaja vse ugodnejša za socialno produkcijo in distribucijo. Politična demokracija pripravljala tla industrialni demokraciji. Internacionaliziranje kapitalizma podira vsakovrstne plotove. Prometna sredstva se razvijajo in množe, da prihajajo najbolj oddaljeni narodi bolj med sabo v dotiko, kakor so bili včasih prebivalci ene dežele.

Vprašanje je, kaj je z ljudmi, kaj je z delavstvom?

(Konec prihodnjč.)

SREČKO KOSOVEL (1904-1926):

Proletarcem

(Napisal v šesti reakli, priobčil pod psevdonomom Vidoslav v dijaškem listu "Jadran".)

Nosite glave pokoncu, uprite pogled svoj k solncu, iščite v njem si moči! Nočete? ... Mar se bojite ljudi, ki nimajo žuljavih rok? Mar jim ni oče isti Bog kot vam? Čemu bi pred njimi bilo vas sram? Veste, marsikteremu teh ljudi seva pekler iz oči; in dasi jim je čist obraz, roke, vendar ni čisto jim srce! Zatorej pokoncu glave, saj vzdržujete svet, k solncu uprite svoj pogled, v od njega svetlo vso planjavo, ki nam lahko luč prinese pravo.

MOŽ IN ŽENA V BORBI ZA KRUH

Pravijo, da kartonisti dostikrat pretiravajo. Slike kakor je ta, spadajo po mnenju nekaterih med "pretiravanja". Življenje milijonov v močvirjih pomankanja in trpljenja dokazuje nasprotno. Posebno je v proletarskih plasteh zaslužena žena. Če je v družini glad, če mati ne more ustreči malčkom, kadar prosijo kruha, tpi ona največ, medtem pa išče, kje bi dobila izhod—išče in išče. Kdor ni izkusil grenkosti dolgotrajne brezposelnosti, boleznih in družinah, ko ni tedne in mesece jela, ne potrebnih zdravil, kdor ne pojmuje, kaj je beračenje za skorje in milost, lahko govori o "pretiravanju". Resnica, ki priroveduje o bedi in duševnih ter fizičnih mukah milijonov, je res neprijetna, toda je v zvezi s temu RESNICA. Kadar je v tej obliki ne bomo več hoteli, bomo morali spreminiti ekonomski sistem, v katerem bo kruha za vse, ki si ga služijo in so ga vredni.

VŠČIPCI

Dr. Pitamic.

Dr. Leonid Pitamic je dobil v slovenskem ameriškem časopisu več prostora, kot katerikoli jugoslovanski poslanik v Ameriki dozdaj. "C. J." piše, da je dr. Pitamic jugoslovanski ambasador pri ameriški vladi. Nimam nič proti, ampak jugoslovanski poslaniki še niso titulirani s tem imenom. Jerič od "A. S." je pogledal v njegove žepce in videl baje v njih mašno knjižico in rožni venec, pa je zapisal, da je gospod poslanik Pitamic globoko varen mož. Če je to res, bi se morda počutil bolj doma, če bi ga kralj Aleksander poslal za poslanika v Vatikan.—Arhivar.

Kobal se ni še oglašil.

Čakam, če se bo Kobal na povabilo F. Zajca, objavljeno v Proletarcu, odzval. Čakam že par tednov, pa ne vem, ali je kriva cenzura, ali Kobalova molčečnost.—Radovedo.

Ivan Zupan bo zapasel službo.

How dare you say, da je vera privatna zadeva?! Pa še v editorialu! To, kar ste počeli v Lemontu in v Jolietu, že ni znak "privatnosti". Katoliška misel ne bo napredovala, če bodo katoliški uredniki pisali tako nekatoliške editoriale. Udri brate, spreobračaj one, ki imajo drugačno vero, krivo vero, ali nevero, pa boš dobil priznanje, da si dober katoličan.

Resnicoljub.

Geo. Petrov je dober "press-agent".

Geo. Petrov, ki pravi, da živi na naslovu 2435 Grand Blvd., E. Detroit, Mich., piše članke v ljubljansko "Jutro" o podpornih organizacijah, o pridnosti in nepridnosti naših ljudi in še mnogo drugih stvari. Posebno rad ima SNPJ, še bolj pa njenega predsednika V. Cankarja, o katerem piše v "Jutru" z dne 7. aprila, torej nekaj tednov pred konvencijo, med drugim:

"Na čelu te organizacije (SNPJ.) stoji celih deset let preizkušeni, neumorni predsednik, v vsakem pogledu vatrajni narodni borec g. Vincent Cankar, pod čigar modro upravo ta organizacija napreduje nenavadno hitro..."

Isti ta Petrov, ki pravi, da je Srb, piše v "Jutru" z dne 2. julija med drugim o akciji za združanje podpornih organizacij in pravi:

"Ona (SNPJ.) edina je v stanu, da izvede to veliko in za vse jugoslovanske izseljence koristno delo. Ne dvomim, da bo predsednik SNPJ. g. Vincent Cankar, ta svetli značaj in nesebični narodni borec znal podniti ujedinenje ter ga prvesti na našo splošno radost in korist..."

Well, well, how do you get that way? G. Geo. Petrov pravi v istem članku, da ni član nobene jugoslovanske podporne

D.

po kvaliteti gradiva potem ko bo dnevnik taka kot sedaj, ko izhaja trikrat na teden, bo to žalostno za dnevnik, za metropolo in za Slovence. Če bi prišel k nji kdo, ki bi jo znal urejevati kot se za list spodobi, bi človeka vsaj špot ne bilo. Kaj pa, g. Pirc, če bi ponudili uredništvo Rev. Trunku?

Jerry Pengov.

Sragel se ljuti.

Sragel se ljuti v Prosveti, ker v SNPJ. ni demokracije. Dokaz, da je ni, je v tem, da Sragel ni bil več izvoljen v glavni odbor, in še par podobnih reči. Pa resolucije, katere jim klepljejo tipi ala Bartulović, niso bile sprejete. Sragel je slab bojevnik za demokracijo, ravno tako slab, kakor je npr. dekan Šavs ali pater Odilo za svobodomiselstvo.—Pika.

Ni čudno, da SNPJ. napreduje.

SNPJ. napreduje, ker jo klerikalci, neustrankarji, narodnjakarji, diplomatje, pristaši cementnega bloka, komunisti, nepristranski ljudje, dobri ljudje, Pirčevi ljudje, Bingljevi ljudje in še mnogo drugih branijo pred socialisti, ki v nji žro, se rede, praznijo blagajno in počenjajo še druga zlodejstva. To je eden vzrok, da je SNPJ. tako sijajno napredovala, drugega pa je navedel gospod Geo. Petrov.—Z.

Najlepša ženska v Jugoslaviji.

Dr. Pavel Brežnik je na predavanju v Chicagu 13. julija dejal, da je jugoslovanska kraljica najlepša ženska v Jugoslaviji. Na platnu je pokazal njeno sliko. Je, kakor bi rekli po naše, čedna ženska, ampak če je najlepša v državi, potem je to za Jugoslovanke žalostno izpričevalo. Treba je bilo Rumunjke, da je tudi Jugoslavija dobila "najlepšo žensko". Sicer pa kraljica ni kriva, če jo na tak način hvalijo. O malem prestolonasledniku v Ameriki je vendar bližje kakor do "Jutra" v Ljubljani.

Ako se bo Geo. Petrov oglašil, kakor tu priporočam, me bo veselilo, v nasprotnem slučaju pa bom začel dvomiti v pristnost "Jutrovega" dopisovalca iz Detroita.—Z.

Po katoliškem shodu.

"Sijajna manifestacija," so pisali reverendi po shodu, v Lemontu pa se pridno ukvarjajo z računmi, prištevaljo, odštevaljo in se nič kaj zelo ne veselje. Kšeft ni bil prenapačen, a bil bi vseeno lahko malo boljši.

Napredek, ki ne bo napredek.

Clevelandška "Ameriška domovina" postane s 1. avgustom dnevnik. To bo morda napredek za Pircu, kompanijo in tiskarno, ne pa za slovenski žurnalizem v Ameriki. Če bo "A.

rim se gorenski dečki in deklice kaj radi igrajo. Ko človek poslušna naše posetnike, ki prihajajo preko—posebno Srbe in Slovence, se mu zdi, da se Slovenci, kar se tiče lojalnosti in hvalospevov do krone, niso še nič spremenili. Poleg tega je velika nevarnost, da bodo v tem oziru pokvarili Srbe in kralja. — Velja Mitrov, Lake Shore Drive, Chicago.

Družina v novi poziciji.

Pozicija Toneta Družine, kakor ste brali, se je spremenila. Bil je neustrankar, progresivec, kritik in predavatelj, nedavno pa je postal tajnik g. poslanika Pitamica. Ker se rad zadržuje za ljudi v važnih službah, mudi zanima, v koliko bo Družina važen tajnik. Ker še ne zna cirilice in srbsko, ne bo mogel korespondirati v imenu gospoda poslanika z zunanjim ministrstvom v Beogradu. Za tako delo bo moral imeti g. Pitamic brčkone drugega tajnika. G. Družina bo potemtakem najbrž le tajnik, ki bo g. poslanika informiral, what is what in America in kako in kaj med ameriški Slovenci.—X.

Intrige proti Rusiji na Kitajskem

Sovjetska Rusija ima še iz časov carja v Mandžuriji takozvano kitajsko vzhodno železnico, ki pa je predmet intrig Japonske in drugih držav, ki se prizadevajo, da oslabe vpliv Rusije na Kitajskem. Že večkrat v prešlih letih se je dogodilo, da so ali policijski organi veleli, ali pa policija nacionalistične vlade udri v urade diplomatskih zastopnikov sovjetske Unije v svrhu "preiskave". Vedno so našli kaj takega, kar jim je bilo dokaz, da Rusija na Kitajskem intrigira ter neti nemire. S takimi motivi je bilo prvi teden julija napravljen nekaj vpadov v sovjetske urade in rusko osobje vzhodno-kitajske železnice a-retirano ali pa izgnano. Rusija ni gledala tega mirno, pa je v svojih notah kitajski vladi zahtevala, da se ji da zadostneje in da se aretirane sovjetske uradnike izpusti. Oviru sporazumu med Kitajsko in Rusijo so največ Japonci, zatem kapitalistični interesi drugih dežel, ki izrabljajo veliko Kitajsko za svoj profit.

Socialisti v Los Angelesu dobili 70,000 glasov

Pri volitvah odborovnik v okrajni solski svet v Los Angelesu so dobili socialistični kandidati 70,000 glasov in kandidati reakcije 130,000. Finančni interesi so se pognali na vso moč v boj za svoje kandidate in potrošili v kampanji zanje okrog dvajset tisoč dolarjev. Socialisti so porabili samo \$106, kolikor so izdali za letake in druge tiskovine. 70,000 glasov pri toliki denarni razliki je za socialistično gibanje v Los Angelesu res razveseljivo in vzpodbudno število.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Več dopisov je radi stiske za prosor izostalo, ravno tako članek M. Plešeta o prošli konvenciji SNPJ.

Prižadete prosimo, da nam to neprisliki oprostite.

Vsi izostali dopisi in poročila bodo priobčena prihodnjč.

"MI IMAMO ŠE VELIKO DOBITI!"

"Nam se bo še dobro godilo, kadar Francija, Anglija in druge države plačajo, kar nam dolgujejo." "Meni se tudi tako zdi. Le zakaj Hoover bolj energično ne tirja, to bi rad vedel!"

Socialni ideali

Predaval IVAN MOLEK

v klubu št. 114 J. S. Z. v Detroitu, Michigan, 12. januarja in v klubu št. 1 J. S. Z. v Chicagu, Illinois, dne 25. januarja, 1929.

(Nadaljevanje.)

Rousseau, Diderot in enciklopedisti.

Tak je bil položaj tik pred politično revolucijo v Ameriki in Franciji proti koncu 18. stoletja. Ameriške razmere, ki so porodile revolucijo proti Angliji, so bile sicer drugačne, toda idejna stran je bila slična vespovsod. Ameriški idealist Tom Paine je prav tako zahteval "bratstvo, enakost in svobodo" za Amerikance kot francoski revolucionarji za svoje ljudstvo.

Zgodovina pravi, da sta bila Jean Jacques Rousseau in Voltaire "duhovna očeta" francoske revolucije. Gotovo sta pripomogla, posebno prvi. Voltaire ni poznal socialnega idealizma, dasi se je zelo potezal za pravičnost. Rousseau je zbral in razčistil ideje prejšnjih mislecev ter jih prilagodil na aktualne razmere v Franciji, ki so bile takrat za tri četrtine ljudstva na psu. Nato je šel korak dalje in skušal dati svojim zaključkom znanstveno podlago. V enem svojih prvih spisov o izvoru in temelju neenakosti med ljudmi je zaključil, da civilizacija je sledila divjaštvu in barbarizmu. Povedal je resnico, bil pa je slabo podkovan v zgodovini—kakor se danes tolmači—in ni imel pojma o socialni evoluciji in vsled tega je—kot je bila takrat navada—izvajal napačne pojme o življenju divjaka. Rousseau je sanjal o divjem, primitivnem človeku kot "plemenitem, svobodnem otroku narave" in na temelju teh sanj je zaključil, da prava svoboda in sreča človeka pride, kadar se človek povrne k naravi in v naravno življenje, v katerem so "vsi ljudje ekonomsko enaki". Rousseau je sanjal o najprimitivnejšem komunizmu in ta svoj point je poudaril v svojem kasnejšem in znanem delu "Socialna pogodba". Dalje je tudi on narisal utopično sliko "Emile", v kateri je razvil idealno državo na nekem otoku, v kateri ni nobene oblasti in v kateri so vsi prebivalci perfektni angeli.

Rousseaujev ideal je našel širok odmev. Dobil je veliko število pristašev in celo nekaj bankrotiranih plemičev se je navdušilo za njegovo idejo "povratka nazaj k naravi". Takrat je v Franciji strahno vrolo; silna beda je davila kmete in delavce, plemstvo in višja duhovščina sta izkoriščala ljudstvo, da je bilo groza, zato je bilo lahko pridobiti ljudi za vsako revolucionarno misel.

Imel je tudi nasprotnike, ki se niso strinjali z njegovo "socialno pogodbo". Sredi 18. stoletja je vstala na Francoskem cela družba piscev, ki so se nazivali enciklopedisti, ker so pisali "Encyclopedie": zbirko 28 knjig, v katerih so obdelovali vsa vprašanja življenja. Skupina teh piscev, ki se je najbolj zanimala za ekonomske probleme, je bila znana kot "fizikrati". Zelo delaven med temi je bil Diderot, ki je odločno pobijal Rousseaujeve ideje, rekoč, da je absurdno misliti, da bi človek opustil mesta in se vrnil "v naravo" na deželi. Diderot je smatral, da je treba vzeti življenje kakršno je in očistiti sistem vsega zla. Ne uničiti civilizacije, temveč izboljšati jo!

Med temi prepri, ko še ni bil nihče na jasnem, je izbruhnila francoska revolucija leta 1789. Sprva ni nihče mislil na krvavo revolucijo—kakor nekaj let prej v Ameriki ne. Miselni voditelji gibanja v Franciji so računali samo z reformami v okvirju monarhije. Enciklopedisti, posebno fizikrati, so hoteli "ozdraviti gospodarstvo države" in potem bo vse dobro. Vsi so bili monarhisti, ki so zahtevali le ustavne pravice od kralja in plemstva.

Na republiko ni mislil nihče, niti na ločitev cerkve od države. Dve leti so samo zborovali in se pripravljali "imenu četrtega stanu", to je najnižjega ljudstva. Celo nižja duhovščina in obubožani plemiči so v začetku sodelovali v revoluciji. Cilj je bil, da se Francija reformira v ustavno, omejeno monarhijo s trajnim predstavništvom ljudstva v parlamentu, da se odpravijo privilegiji plemstva in škofov, pravično razdele davki in da se ljudstvu dovoli svobodne šole. Vse te reforme so pa padle v vodo po krivdi voditeljev samih, ki so zapravljali čas v ustavodajni skupščini. Poleg tega je pripomogel kralj, ki je mislil, da bo vlekli revolucionarje za nos. Končno so se ustavale še zunanje vlade z oboroženo intervencijo. To je povzročilo paniko v ljudstvu. Mnogi so spoznale, da pogajanja sama ne vodijo nikamor—in tedaj so se revolucionarji oborožili, pometali prvotne voditelje na čisto, zaprli tudi kralja in vse plemiče kolikor jih ni ušlo ter začeli sekati glave nasprotnikom. Tedaj šele je stopila na krmilo revolucionarna vlada množice, ki je proklamirala republiko in potem odbijala napade brez malega cele monarhistične Evrope. To je trajalo deset let, dokler ni prišel Napoleon, ki je pokopal republiko in revolucijo.

St. Simon.

Napake francoskih revolucionarjev so za dolgo vrsto let hudo udarile socialni idealizem. Reakcija, ki je sledila po revoluciji in Napoleonovih vojnah, je bila strašna. Brez maiega vsi socialni reformatorji v Franciji so izginiti ali so se potuhnil. Le par se jih je upalo dihati. Med temi je bil St. Simon, ki ga imenujejo prvega francoskega socialista. St. Simon je spisal več razprav, v katerih je tolmačil, kako bi se mogla preurediti država in človeška družba na temelju—krščanske ljubezni. Za vladarje je določil same modrijane in znanstvenike. St. Simon je bil iz grofovske rodbine, aji plemiče je tako sovražil, da je v letu 1820 pisal, da bi Francija veliko pridobila, ako zamenja 30.000 plemičev, višjih duhovnikov in vodilnih uradnikov za 3000 učenjakov, umetnikov in tehnikov. Amel je mnogo privrženecv, toda globoko ni prodrl nikjer.

St. Simon je imel nekaj posnemalcev, ki so sicer veliko govorili in pisali, toda odkrili ali ustvarili niso nič pozitivnega. Vsi so bili preveč idealistični in premalo materialistični, premalo znanstveni.

Naj omenim le par teh idealistov. Bazard, ki je bil svoječasno "karbonar" ali član tajne zarotniške organizacije, je veliko filozofiral o svobodi. Vpraševal se je, kaj je bistvo pojma svobode in izvajal zaključek: svobode ni, ker je prvi organizacija družbe napačna, drugič je vera pomanjkljiva in tretjič je premoženje nepravilno razdeljeno. Bazard je odprl svojo filozofsko šolo v Parizu in učil svoje pristaše doktrino, da je treba ustanoviti zvezo držav in zvezo cerkva; dedno lastnino je treba odpraviti—le država naj bo dedič zemlje in ne rodbina ali krvni sorodniki!—skratka: zasebna lastnina se mora socialno omejiti in vsakdo naj bo plačan po njegovi zmognosti. Bazardu se je pridružil Enfantin, ki pa je bil religiozni fanatik in tako se je Bazardova frakcija kmalu pretvorila v socialno-versko sekto, ki je učila "novo človeštvo in novo krščanstvo brez papeža". Ta sekta je sodelovala v julijski revoluciji v Parizu leta 1830, uspeha pa ni našla. Končno so se voditelji sami sprli med seboj in se razšli.

(Dalje prihodnjic.)

voljen za delegata v njegove društvo nekdo, ki ga on ne odobrava. Pa so se, kot so pravili, nabirali podpisi okrog članov, da se ga odstavi. In potem se je v dnevih konvencije nekje v poslopju SNPJ. izgubilo pismo, v katerem je bila baje pritožba proti dotičnemu delegatu. Kar se izgubi, ponavadi tudi kdo najde. In tako je nekdo našel po naključju tudi to izgubljeno pritožbo, ter jo še po bolj čudnemu naključju izročil dotičnemu članu. Odbor za pritožbe in prošnje se je s to zagonetko dolgo pečal, vpraševal, kdo je temu in temu izročil najdeno pismo, a srečnega najditelja ni bilo najti, tako, da se res vedno kaka stvar izgubi. Odbor za prošnje in pritožbe je o tej zamotanosti poročal konvenciji, da se je stvar zamotala radi zamotanih špetirov in je predlagal, da gresta dva člana gl. odbora na sejo dotičnega društva ter vse lepo odmotata ter napravita spravo med skreganimi brati. Do tu je šlo še vse precej parlamentarno in tako dalje. Oglasil pa se je za besedo brat Sitar iz Clevelanda, ki je napravil "speech of the hour". Postal je še bolj rdeč kot po navadi, in z glasom, ki je rezal stene, je pojasnjeval strmečemu narodnemu cvetju, da so v Chicagu naši rojaki skregani, v društvih se kregajo, intrige se kujejo in pletoje, in to, bratje, ni lepo in ni prav. Se bolj pa smo se čudili, ko je pravil, da so tudi odborniki v Chicagu skregani tako hudo med seboj, da se pri srečanjih obrne vsak v drugo stran, in to ni bratsko. Meni se na konvenciji ni zdelo, da se gledajo tako pisano, kakor je trdil Sitar, potolažil pa nas je nekdo, ki je dejal, da za eno samo ni nesreča, če se odborniki med seboj ne počutijo vselej kakor ena vesela družba. Če bi bili preveč slojni, bi ne bilo najboljšje za upravni in druge sklade, in imel je skorogotovo prav. Ne vem pa, kako se vse to vjema. Cimdaj sem bil na konvenciji, bolj sem bil zmešan. Tu je Sitar gromovito objasnjal, da se odborniki v Chicagu sovražijo, neki dopisnik pa je pred konvencijo pripočel, ne Čikažanov v glavni odbor, ker preveče skupaj drže in kratijo pravice članstvu. Po dolgem premišljevanju sem prišel končno do zaključka, da so Čikažani res prilično udani pričkanju, v čemur me je še posebno potrdilo nekaj oseb galerije. Ena ženska se je celo dušala, da jih ni slabših in grših in joj-joj-joj—kaj je vse rekla, o teh p... socialistih v Chicagu. Bliskalo se je v njenih očeh, da kaj! Spoznal sem jo posebno tekom enega odmor. Po seji sem jo pokazal mojemu partnerju: "S tole pa ne bi bilo prijazno živeti." Vpije in huda je kot sam vrag. Partner jo je samo gledal in je dejal, da je boljše, ako nič ne reče.

Sestra Sofija Vučelić, ki je prišla iz države Ohio, se je nekoliko dopoldne zelo pritožila, nekoliko po angleško, ostalo v hrvaščini, da so bratje Slovenci na tej konvenciji vedejo zelo nebratsko napram bratom delegatom hrvatske narodnosti. To ni lepo, ni v skladu z načeli SNPJ., je šovinistično in je naravno, da ona tega ne odobrava. "Pitanje", je vpil nekdo zadaj, a besede je dobil Podboy z johnstonskih hribov, ki je sestri dopovedoval, da večina ni proti njenim prijateljem zato ker so Hrvatje, pač pa se večini ne dopade njihova "politika", medtem ko proti njihovemu narečju nima večina ničesar. Premišljeval sem, kaj jo je napolnilo, da se je pritožila, pri tem pa me je zopet zdramil Rimac, nato Sepić, za njim Kučinić, Unetić itd., pa sem razumel, kaj je mislil Podboy. Večina na tej konvenciji

so tvorili nazadnjaški Slovenci, bratje Hrvatje je bila celjače krilo progresivnega bloka. Skoro vse, kar so predlagali, je bilo odklonjeno. Ni čudno, da se to sestri Zofiji Vučelić ni dopadlo, ugajalo pa ji je, ker so Rimac, Sepić, Kučinić in drugi tako sijajno razgaljali "socialističku mašinu". Brat Sragal, ki je bil na konvenciji v Waukeganu aktiven kakor so bili na tej omenjeni trije, je bolj malo govoril. Vedel je, da večina izvoli glavne odbornike, in on je hotel ostati v glavnem odboru. Ko pa se tudi to ni primerilo, je dejal, da Slovenci mrze Hrvatje, vse te Slovence pa je pokvarila "socialistička mašina".

"Vuka-buka, buuuuuu—"
Brat Pleše iz Pittsburgha govori. Brat Pleše je Hrvat in na konvenciji ga je najbolj sovražila hrvatska braća. Vidiš, Zofija, hudogledi Podboy je resnico govoril! Brat Pleše ima raje, a braća vuča z buuuu proti njemu. Politika! Najbrž, kajti "Radnik" si je Plešeta dostikrat privoščil. Oznavečala ga je za prosvjetaša, ki brani socialističku mašinu. Vmes smo čitali pravila in jih sprejemali, poslušali smo počila odsekov za prošnje in pritožbe, in zelo zabaven je bil tudi tisti odbor, ki je imel nalogo pregledati delo glavnih odbornikov—gledal je pa največ njihove račune. "Znali smo, da je korupcija v uradu," je dejal Sepić, in ko je tajnik odseka, ki je pregledoval delo glavnih odbornikov, vprašal, ali naj račune čita v celoti, je delegacijo mučila računovednost, pa je pritrtila. Nekaj sklepov tega odbora je šlo v koš, tako npr. odborov izrek proti Blažu Novaku. Prečitan je bil račun Andreja Kobala z njegove predavateljske ture, katero mu je poveril upravni odbor lansko leto. Odbor je razen tega grajal še par drugih računov, ni jih pa prečital. Dogodilo se je to šele po volitvah glavnih odbornikov, ko je nekak delegatov na nekak način izvedelo zanje in so hoteli, da izvede še drugi. Videli sem iz teh računov, da so besede res poceni. Predstavi se ti za mučenika, žrtve, smili se ti, ko pa vidiš, kakšni so njegovi računi, te spreleti kar mraz. Vsi so na izgubi, ko delajo "za jednoto", najbolj pa še tisti člani, ki verujejo v človeka, kar naenkrat pa jim vero vzame—račun. Odbor za pregled dela gl. odbornikov je na vprašanje, čemu ni računov prečital konvenciji že prej, dejal, da bi napravili jednoti škodo, namreč če bi šli v zapisnik. Povedati jih samo na pol pa tudi ni prav. Člani si lahko mislijo še več kot je res in še bolj verjetno je, da mislijo o vseh slabo, ne samo o tistih, ki so krivi.

Umevno je, da smo delali zelo težko, in na to smo mislili posebno ko smo sklepali o dnevnicah. Devet dolarjev ni preveč, smo rekli; eni so sicer ugovarjali, večinoma radi zapisnika. Poimensko glasovanje ni bilo potrebno.

Pri določevanju plač glavnim odbornikom je zmagala stara tradicija, da so že sedaj dosti visoke in jih ni treba zvi-

ševati. Teško se je komu zvišati, in enemu odborniku je bila celo znižana. Krivi so odborniki sami, ki se ne znajo potegniti za svoje interese. Podobni so tistemu majnarju, ki je vpil vsak večer, kako bo naslednji dan sifksal bosa, če ne dobi povišanja, a drugi dan je sifksanje zopet odložil do večera in zvečer je prišel z grozno, kot po navadi. Konvencija je doletela, da imajo v uradu uposleni gl. odborniki, kadar gredo po opravkih za jednoto, pravico le do \$5 doklade dnevno k svoji regularni plači, iz računov pa smo videli, da so eni, posebno eden, dozdale vzeli precej več. V bodoče ne bodo imeli nič posebnih dnevnic, če bo konvencija v Chicagu, in nihče njih ni rekel kako besedo sebi v prilog, oziroma proti takih predlogom.

Dobro je razumevala situacijo na konvenciji delegacija angleško poslujočih društev. Skoro v vsakem konvencijem odboru je bil tudi kak član iz njihovih vrst, kar je bilo pravilno.

Prišli smo v znamenje agitacije za kandidate v glavni odbor. Nekdo se je pripeljal ba je kar z aeroplanom ter je pridno agitiral. Progresivni blok je pri sestavljanju liste prišel v velike težkoče. Delegat, katerega so mislili kandidirati na svojem tiketu iz vrst angleško poslujočih društev za podpredsednika, je dejal, da bo kandidaturu odklonil, in vse prigovarjanje ni nič izdalo. Brisali so iz svoje liste tudi Kobala, katerega so nato predložili kot samostojnega kandidata. Nekateri njihovi kandidati so pozabili na disciplino progresivnega bloka ter kandidirali drug proti drugemu, kar

je pomenilo nov združevalni problem za združevalnega odbornika Vidmarja. Komunisti so obljubili svojih trideset glasov "progresivcem" v povračilo za progresivne glasove v prilog komunističnih kandidatov. Toda nekaj je bilo v "progresivni" mašini polomljena in mehaniki niso mogli poškodbe popraviti. Delegat iz Washingtona je bil mnenja, da bi progresivna kolesa morda tekla bolj gladko, če bi vzeli nekotiko "grisa socialistični mašini". Zase je svoj predlog tudi izvršil.

(Konec prihodnjic.)

NEVARNOSTI LETNEGA ZADOVOLJSTVA

največkrat tiče v motenju želodca. Dobež želodec je temelj dobrega zdravstvenega stanja, in vsak želodčni nered bi se moral hitro odpraviti.

TRINERJEVO GRENKO VINO je prvovrstno zdravilo zoper zapke, neprobavnost, slab tek, glavobol, nemiren spanec, in enake preglavice, ki nastanejo valed želodčnega nerada. "Monroe, Mich., 8. junija. Sem zelo zadovoljen z uspehom Trinerjevega grenkega vina. Tek do jedi se je povrnil, želodčni nered je izginil in počutim se izborni. Sam Mickey." Pri vseh lekarnarjih.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC
Pošljite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Ime _____
Ulica _____
Mesto, država _____

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peč in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102-R 2.

Vsakovrstne tiskovine izdeluje
ATLANTIC PRINTING & PUB. CO.
2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC
se tiska v naši tiskarni.

Moji vtisi s konvencije S. N. P. J. v Chicagu

PIŠE BIVŠI DELEGAT.

(Nadaljevanje.)

Vedno je kdo izračunal, koliko stane konvencija vsako minuto. "Bratje, bodite kratki, ne ponavljajte vedno eno in isto drug za drugim."
"Saj ti ponavljaš, ti tratiš čas," je jezno vpadel vmes brat, ki je bil že "sit" takih računov. Čez nekaj časa zopet: "Nikamor ne bomo prišli, če se bo toliko govorilo. To je samo zato, ker so imena v zapisniku. Predlagam, da se imena ne piše v zapisnik."
"Sit down!" in predlagatelj se je boječe usedel. O marsikakšnem takem predlogu se sploh ni "razvila debata".

"Bratje, nas je poslalo sem članstvo, da delamo za jednoto, a tukaj je sama politika—in zopet klic od nekod, "sit down!"

Bral sem v listih, da je brat Tone Družina, ki je na konvenciji zastopal collinwoodsko angleško poslujočo društvo "Loyalites", avanziral do službe Pitamicevega tajnika, ki je jugoslovanski poslanik v Washingtonu. Družino smo si na konvenciji najbolj zapomnili tedaj, ko je svoj govor zaključil s "hvala za poljub". Kaj je bil na konvenciji po prepričanju, nisem mogel dognati, vem pa, da je velikokrat po-

magal "progresivnemu" bloku, včasih celo z vpitjem. Držal se je hotela in na trotoarju včasih zelo kritiziral to in ono. Sedaj pa je v diplomatski službi njegovega veličanstva kralja Aleksandra in upam, da bo imel v novem položaju mirnejše življenje kot ga je imel v senci cementnega bloka v teku tistih težkih dni, ko smo se tako silno mučili za SNPJ.
Enkrat je prišel pred oder neki član čikaškega društva št. 86 in predsednik ga je predstavil z vprašanjem, naj se oglasi tisti, ki mu je izročil neko pismo. Dolgo nisem zapopadel, kakšne skrivnosti se vrše na takih zborovanjih, a ko so dotičnika predstavili drugič z odra, sem šele dobil več pojasnila. "To so čikaški prepri," je rekla sestra blizu mene, pa se mi je posvetilo. Dotičniku baje ni bilo prav, da je bil iz-

Znani so nam ljudje,

ki so marljivo hranili dolga leta, pa so svoje prihranke zgubili radi neopreznega vlaganja.

Zakaj ne bi upoštevali naših nasvetov in vložili svoje prihranke v sigurne investicije? Na razpolago smo jim vedno, kajti to je naša naloga.

Kaspar American State Bank
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

VELIKI PIKNIK Z DOBITKI

Društva "Pioneer" št. 559, S.N.P.J.
Pri Steržinarju [Red Gate Stop] Willow Springs, Ill.

Za ples igra THE ORIGINAL HARMONY KINGS ORKESTER, 9 oseb.

Dirke — igre — ples.
Izredna zabava za otroke.

Pridite rano in ostanite z nami do konca.

GLAVNI DOBITEK PRI VHODU RADIO ZA \$150.00
VSTOPNINA V PREDPRODAJI 35c, PRI VHODU 50c.
Vsak otrok dobi čipsov za 50c in prosto ježo na poniju.

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

"Rajši grem pa že za svoj slabi dovtip v kaznilnico. kakor da bi dosegel s takimi sredstvi kanoništvo."

Se bi se bila pogovarjala tovariša, ali med vrati škofove sobane se je prikazala herkulična postava. Bil je škofovski kurzor, ki je imel nalogo, odvajati škofove kaznjence v kaznilnico v Niedertalau, kamor pošiljajo avstrijski škofje svoje posvečene obsojence. Ne da bi izpregovoril besedico, je položil kaplana roko na ramo in ta mu je sledil brez besede. Samo za slovo je še pogledal svojega starega tovariša. Župnik je molil dalje iz svojege brevirja, ali prave nabožnosti ni mogel več najti. Njegove misli so spremljale nesrečnega sobrata na poti v kaznilnico.

Kako izvrsten duhovnik bi bil lahko postal odkritosrčni, ravnodušni človek, ako bi bil znal škof prav ravnati s takimi značajmi! Kajti vzlic razposajenemu humorju je bil vendar tisočkrat boljši od petoliznikov in denunciantov, ki so se plazili v ponižnosti pred škofom, pa so vendar vladali nad njim.

Ze davno je župnik zopet vtaknil svoj brevir v žep in čakanje mu je postalo že dolgo. Kaj bi doma lahko vse opravil v tem času! Gledal je nekaj časa skozi okno na ulico. Kakšno živo vrvenje je bilo tam doli! Samo stena je ločila to, kar je bilo gori in kar je bilo doli, in vendar, kakšen razloček! Ljudje tekajo doli smertertja in niti ne slutijo, da se vlada tukaj del sveta, da se za to steno odpirajo in zapirajo nebesa.

Pa jim tudi ni nič mar. Vsakdanji kruh in skrb za družino je tista gonilna moč, ki jim spravlja nogo v gibanje.

Preko tega zidu, preko gospodov in sužnjeva za njim so bili že prešli na dnevni red. Eni so sovražili škofa, drugim je bil brez pomena, s škofom vred pa tudi ostali pojpe. Koliko jih je izmed tega ljudstva v salonski in v delavski obleki, ki gredo še v nedeljo v cerkev? Koliko jih gre na izpoved? Tiste, ki imajo še tako navadno, se izpoznajo oddaleč po obkopi, po hoji, po držanju.

Kako se godi to? Ali so izveličevalna sredstva cerkve izgubila svojo moč? Ali ne potrebujejo ljudje več nadnaravne pomoči? Cerkev je bila še stari vir izveličanja. Ljudje so hrepeli bolj kakor prej po resnici. Ali še se ne tlačijo več k viru, morajo biti krivi le oni, ki so vzeli studenec v svojo last in zahtevajo visoko zdraviliško takso, ali pa mešajo med sveto vodo britko sol politike.

Take tužne misli so ga odgnale od okna. Ko je hotel sest, je opazil, da je zavzela se tercialka njegov stol. Duhovniki so prihajali in odhajali, ta s ponosno povzdignjeno glavico, v hoji in gesti posnemajoč škofa; oni neskončno poniženi, kakor da se ne upa vdihavati zraka, po katerem se ziblje naslednik svetih apostolov, namestnik božji. Tudi nekdanji Hercogov župnik, kanonik Suster, je prišel s kupom spisov.

Visoka starost ga je že sključila; hrbet mu je segal tako visoko, kakor plešasta glava. Neprestano delo pri pisalni mizi za blagor cerkve mu je skrivilo telo na eno stran, tako da se je zibal težki zlati, na dolgi zlati verižici pripeti križ, ki ga je nosil okoli vratu, prosto po zraku. Takoj je moral izpoznati svojega nekdanjega kaplana, kajti zelo mrāčen pogled mu je švignil izpod košatih obrvi in njegove glasne misli je izdalo mrmanje o "latu in o kazni božji".

Župnik se je hotel približati svojemu predhodniku, ta pa je že izginil za vrati do škofa. Na raznih stolpih je že odzvonila dvanaajsta ura in še vedno je čakal župnik Hercog. Ako bi ga bila čakala dolžnost govora, bi ga bil gotovo že pozabil.

Končno, ko je prišla starejša ženska z ruto, sezajočo ji nad oči, s hudobno veselim pogledom iz škofovih soban, je bil poklican tudi župnik Hercog na avdienco. Na preprogi, ki je bila potegnjena skozi sedem sob, ni bilo čuti njegovih korakov, kar ga je navdajalo skoraj z neprijetnimi občutki. Bil je navajen, odgovarjati sam sebi za vsak kotrak. Po njegovih gorah se je slišalo vsako stopinjo, zato se mu je zdela sedaj dolga pot po preprogi pošastno tiha. Le na kratko je mogel pogledati sobe, po katerih ga je vodil komorni sluga, stopajoč brez glasu pred njim. Vendar je opazil veliko izpremembo, ki se je izvršila izza smrti prejšnjega škofa. Takrat je bilo na stenah nekoliko oljnatih slik, izborna dela slikarstva; sedaj so bile stene polne diplom častnega meščanstva in društveništv škofovskega. Bil je prekratak čas, da bi bil prišel župnik do jasnosti zaradi neprijetnega občutka; že je prekoračil sedmo sobo in stal je pred škofom. Resen je sedel ta na širokem naslonjaču ter je upiral strog pogled na prišleca.

Župnik je pač vedel, da je uvedena pri sedanjem škofu rimska ceremonialnost in da se vržejo duhovniki radi pred škofom na tla, ako žele, da dosežejo uspeh s svojimi prošnjami. Tudi župnik Hercog je hotel prositi, da bi dobil kaplana; ni se pa maral siliti na hnavščino, ki je bila zopna njegovemu značaju. Ni mu bilo mogoče, približati se človeku s tistim češčenjem, s katerim je molil boga v cerkvi, pa najsi je ta človek škof. Prijel pa je za škofovo roko, da bi jo poljubil. Že je bil z ustnami prav blizu posvečene roke in tudi ta poljub je zahteval premezanje samega sebe, ko je župnik videl tolste prste. Toda do poljuba ni prišlo. Komaj se je bil župnik

prav dotaknil debele roke, in že mu je bila zopet odtegnjena. Čutil se je pač, da si škof ne da poljubiti roke od duhovnika, ki pije vsaki dan presveto kri. Pravega razloga ni mogel nikakor slutiti. Škof mu je odtegnil roko z občutkom svetosti ter zgrazanja pred grehom. Dotikljaj brezbožnega duhovnika ga je pretresel in že ga je začelo daviti v vratu, tako da ni mogel odgovoriti ničesar, ko je župnik pozdravil po katoliško: Laudetur Jesus Christus."

V ozadju je sedel pri posebni mizi, na kateri je stalo med dvema lestencema razpelo za prisege in velik kup papirja, mlad duhovnik s peresom v roki, z velikimi očmi zroč na starega župnika.

"Vaša kuharica se imenuje Magdalena Centuri?" je vprašal škof, kakor po sili, da mora izgovoriti ime tako brezbožne osebe.

"Da, Vaša škofovska milost," je odgovoril župnik v čudu nad vprašanjem, ki ga ni pričakoval.

"Ali je devica?" je zadelo strogo izškofovih ust, dočim so se upirale njegove oči presunljivo v župnika.

Sedaj je izostal odgovor dlje časa. V župnikovem spominu je oživela izpoved, ki jo je bil slišal pred mnogimi leti v puščavi od Lenke. Ze davno je bila pokopana tista izpoved pod spovednim pečatom. In nāenkrat se odpira stari grob. On pa ne sme odpreti ust; spovedni pečat jih je zaprl za večne čase. Kaj naj odgovori?

Končno upre pogled čvrsto na škofa in pravi resno: "Z dobro vestjo lahko rečem, da je devica." Toda dolgo čakanje na odgovor je utrdilo škofa v mnenju, da laže.

"In z ravno tako dobro vestjo nalažete svojega škofa. Ali ni neka Ana v gospojinskem župnišču hči Vaše kuharice?"

Zopet je sledila tišina, dočim so se borili župnikovi možgani s spovednim pečatom. Končno je sledil obupni odgovor: "Kar je meni znano, ne."

"Tako; torej vem jaz več kakor Vi. Ali kdo je oče tiste Ane, pač veste?" je dejal škof prav ironično, zroč na tla, kakor bi pričakoval, da pade sedaj župnik, premezan od škofove vsegvednosti, skesan in spokorjen na tla ter zajeclja "pater peccavi".

Ali grešnik je ostal pokoncu, dočim se mu je moralo čitati zavedanje greha z lažnjivega obraza. Saj ni smel poznati očeta. Sveti spovedni pečat mu prepoveduje to in zato odgovori kratko: "Ne, škofovska milost, ne vem."

"Tako, tako; torej Vam mora povedati škof. Najpoprej pa moram še vprašati: "Ali je ta kuharčina hči še devica?"

Tako vprašujoč ga je gledal škof kakor vsegveden Bog.

In sedaj bi se bil župnik res skoraj zgrudil na tla. Kolena so se mu šibila kakor da se morajo prelomiti. Vrtele se mu je v glavi, roka se je dvignila k plašno utripajočemu srcu. V škofovih očeh so bila to sama znamenja greha. Moj Bog, tudi še to vprašanje, na katero ne sme odgovoriti, ker mu zapira tudi izpoved gospoda urednika usta. In tako čvrsto so bila zaprta, da v strahu in v razburjenju sploh ni premezel odgovora. Ta molk pa je bil toliko, kakor jasna obtožba samega sebe.

"Kaj me niste razumeli? Vprašal sem Vas, ali je tisto dekle, hči Vaše kuharice — mislim, da ji je ime Ana — še čista devica?"

Naposled je zbral župnik toliko svoje misli, da je z ozirom na spovedni pečat zajecljaj:

"Kolikor je meni znano, je Ana devica."

"No, Vi ste mi lep župnik, ki niti ne ve, kaj se godi v njegovem župnišču. Glejte, še nikoli nisem bil v Gospojini; tiste pokvarjene osebe v Vaši hiši sploh ne poznam in vendar Vam lahko povem, kar bi Vi radi zatajili. Tista oseba ni več devica. Vi jo pa trpite v župnišču prav tako kakor njeno pokvarjeno mater, kljub vsem cerkvenim zakonom in v splošno pohujšanje. Kam naj bi prišla sveta cerkev, ako ne bi župnik vedel vsega, kar zamoliše slabi duhovniki? Morda Vam tudi ni znano, da je tista brezbožna oseba že gravata? Govorite vendar..." se je jezil škof, ko župnik, ki so se mu vrtele črne pike pred očmi, ni mogel odgovoriti. "Govorite, kadar Vas vpraša škof, ki ga je namestil Bog. A le pustite odgovor, saj Vam čitam z obraza krivico. Slaba vest vam brani govoriti."

Kajti sedaj mora pasti na kolena in prositi za milost. In on, škof usmiljenega Boga, bi bil tudi usmiljen z velikim grešnikom, ako bi ponižno prosil odpuščenja. Samo iz župnije bi ga odstranil, za eno leto bi ga poslal v duhovniško kaznilnico, potem, ko bi bil dovolj skesan, bi ga pa namestil za kaplana. Da, to bi storil; in že je razširjal roke, da bi prišel izgubljenega sina na svoje škofovsko srce, in bi ga potem duhovništvo cele škofije občudovalo zaradi velike milosrčnosti. Naglasujoč vsako besedo, je dejal še svečano, počasi, s pogledom zmagovalne vsegvednosti:

"Pa vsaj zapeljivca te osebe poznate, častiti? ..."

Ali je mogoče? Župnik se ne zgrudi skesan pred škofom na tla. Celo ponosno se vzravna, oko se mu zasveti skoraj radostno. Pokonci stoji kakor mož, ki se ne boji niti škofa, lahkoten smehlja mu pleše okoli usten, ki jih hoče ravnokar odpreti.

(Dalje prihodnjič.)

Zanimivo je, kako skrahirani politiki govorijo po nešteti svojih fiaskih o skrahiranju politike—vmes pa cikajo na socialiste. To ni nič čudnega, kajti nosilci sistema korupcije so tudi veliki lažniki.

Jugoslovanstvo v Ameriki v znamenju režimske politike

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Jerič. Cankarju je bilo določeno predsedništvo banketa, a je sponočil, da je zadržan. Stoloravnatelj je bil vsled tega konzul Jankovič. Glavni govornik za Slovence je bil, kot poroča "Am. Slovenec", "navdušen narodni boritelj", predsednik KSKJ. Anton Grdina, "ki je v dolgem in navdušenem govoru predstavil narodu g. poslanika Pitamica". Za Hrvate je govoril dr. Ante Blankini in v imenu pravoslavnih ter njihove cerkve neki biskup. Razen teh je bilo pozvanih več drugih, med njimi Andrew Kobal, ki je bil predstavljen kot zastopnik SNPJ., a je izjavil, da zastopa samo sebe. Izmed glavnih odbornikov SNPJ. je bil prisoten samo John Vorigich.

O Pitamico piše "Am. Slovenec" ob tej priliki med drugim:

"Značilna je izjava našega odličnega poslanika: da z božjo pomočjo in sodelovanjem naroda upa, da bo uspešno vodil svojo misijo v tej odlični deželi... G. poslanik Pitamic je globoko veren mož. Ze ljubljanski "Slovenec" je ob njegovem imenovanju poslanikom to povdaril. In gospod poslanik je res to. Iz njegovih besed zveni duh velikega moža... Nato sklepa, da je ameriška Slovenija hvaležna domovini, ker je poslala v to deželo tako odličnega moža.

Tendenciozno predavanje.

V soboto 13. julija je predaval v dvorani SNPJ. dr. Pavel Breznik-iz Ljubljane, ki je na potovanju po Ameriki z večjo skupino raznih evropskih žurnalistov pod avspicijo Carnegiejeve mirovne ustanove. Predavanje mu je aranziral izletni urad SNPJ., občinstvu pa ga je predstavil Vincent Cankar, ki je med drugim dejal, da dr. Breznik ni pristaš nobene stranke in bo vsled tega lahko podal objektivno, nepristransko predavanje o Jugoslaviji. Dr. Breznik je nato pojasnil, da je sicer v državni službi, činovnik v prosvetnem oddelku jugoslovanske vlade, da pa ne bo predaval kot vladni uradnik. O Jugoslaviji je govoril skrajno optimistično: ima veliko gospodarsko bodočnost, v nji je prostora a 35,000,000 ljudi in upa, da bo dosegla to število, ljudstvo je z diktaturo kralja prav zadovoljno, nastala pa je radi "politike". Ni pa pojasnil, da je nastala radi politične nezrelosti ljudstva na eni strani in na drugi vsled koruptnosti meščanskih strank. Naši fantje se sedaj več ne boje vojašine in so prav veseli, kadar jih kličejo v vojake. Navedel je še marsikaj drugega, kar je bilo čez ne neverjetno, pa zelo pretirano. Njegovo predavanje je bilo v celoti tendenciozno v prilog sedanjega režima Jugoslavije. Na koncu je pokazal mnogo slik raznih krajev Jugoslavije, samostane, mesta, gore itd. Ob sklepu se mu je V. Cankar zahvalil za prijaznost ter mu priporočal, naj prinese drugič tako vesela poročila tudi v Slovenčih, ki so pod Italijo, v ta namen pa jih je treba osvoboditi tuje nadvlade.

Med ameriškimi Hrvati pa diplomatični zastopniki Jugoslavije in prijatelji režima nimajo toliko sreče. Le malo kdo izmed Hrvatov se udeležuje takih priredb kot jih omenjam tukaj, ljudstvo v splošnem pa jih bojkotira, največ vsled mržnje do Srbov. Slovenski klerikali v Ameriki se navdušujejo za vlado Jugoslavije od časa, ko je dr. Korošec postal prvi njen predsednik. Preje so jo kritizirali, ako jo je kritiziral ljubljanski "Slovenec". Slovensko napredno delavstvo pa je z ozirom na te obiske, posete in bankete indiferentno.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrže vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte novih članov, da bo mogoče napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Samo monarhi so lahko "odrešniki" in Mojzesi

Ni še tako dolgo, ko je res pretežna večina ljudi mislila, da se brez vladarjev ne bi moglo izhajati. Treba jih je—eden mora biti, so rekli. Monarhi so vedeli bolje, in da bi ljudstva ne izpoznala resnice, so jim lagali, da so postavljeni na tron po božji volji. Upregli so v svojo službo cerkev in se z njeno pomočjo dvignili v nekakša božanstva, ki so odgovorna samo Bogu. Učeni in neučeni ljudje so morali slaviti vladarje s pisano in ustmeno besedo, in v njihovo varstvo so sklepali zakone. Še večji greh, kot bogokletje, je bilo žaljenje veličanstva.

Danes se je to mnenje zelo spremenilo. Ljudstva spoznava, da je napredek najhitrejši v tistih deželah, ki nimajo dednih vladarjev, in če jih imajo, napredujejo le, če so to vladarji, ki imajo samo pravico podpisovati akte in uganjati ceremonije, moč vlade pa je v ljudstvu—torej v demokraciji.

V Jugoslaviji, kjer imajo še vedno dednega vladarja, se mnogi trudijo, da ga pokvarijo in napravijo iz njega "kralja po božji volji". Njegovo famulijo skušajo prežeti z ohromelo tradicijo, da le kronane glave so kaj vredne za narod—republike in podobna navlaka je ljudstvu le v škodo. "Delavska politika" z dne 4. maja piše:

"V Beogradu je začel izhajati nov list "Pobeda", ki si je nadel nalogo utrditi novi kurz v državi. Nosi podnaslov: "Organ monarhistične misli". V uvodniku prve številke se izjavja:

"Naš program, ki ni ovit v nebulozne šlagerje, ki ga ni sestavila nobena stranka za beganje ljudskih mas, se da v

kratkih, tudi otrokom razumljivih besedah razložiti: Služiti ideji monarhizma. Zdi se nam, da bo svoboda in bratstvo na zemlji šele tedaj nastopilo, ko bo človeštvo spoznalo velikanško laž političnih doktrin, ki se propagirajo po zločinak. elementih že od takozvane francoske revolucije sem, in ki iščejo pri tem le osebnih ugodnosti. Tudi smo prepričani, da se prava svoboda, enakost in bratstvo ne da doseči po slučajnih elementih, kakor na primer po parlamentarnih predsednikih in voljenih ministrih, temveč le po volji za to veliko idejo rojenega, dednega vladarja. Nikdar še ni blagostanje velikih narodov izhajalo iz deklaracij izvoljenih zastopnikov, nikdar še ni kak narod postal mogočen in jak, če mu ni stal na čelu od Boga poslan monarh. Zato je prosvetljen absolutizem idealni stvarnik državnega reda. Absolutni monarh—božji poslanik. Monarhija—religija. Za en sam smehlaj Napoleona so se vrgli njegovi izkušeni grenadirji pod koleasa kanonov, da niso obtičali

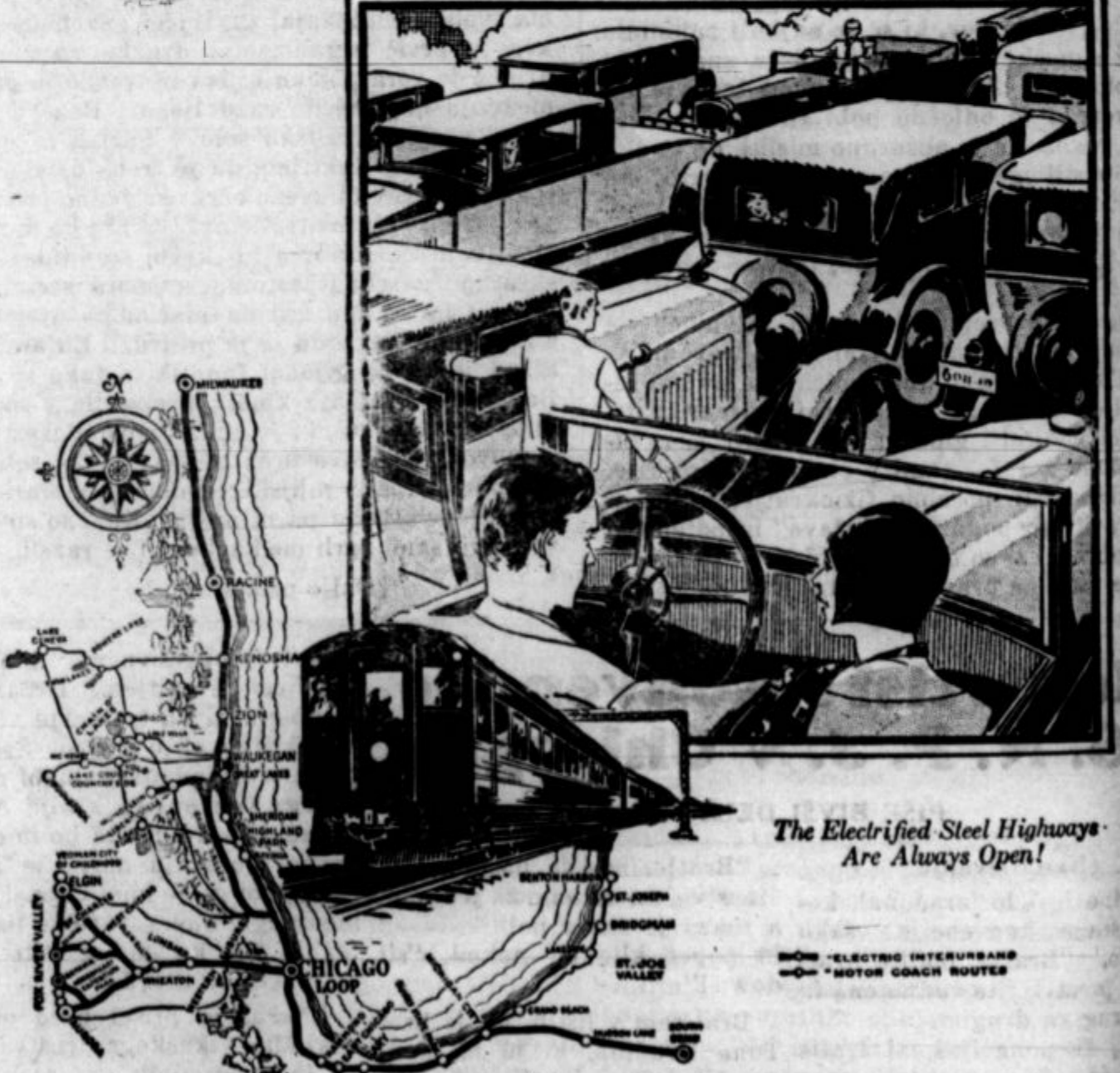
Na koncu pripominja: "Mnula so leta strašne vojne. Iz krvi, prelite na Kajmakčalano, vstaja novo Dušanovo carstvo." Odgovornik urednik tega lista je neki Nemanje Pavlovič

Če bi bili ljudje okrog "Pobede" sposobni, da se bi učili iz zgodovine, jim ne bi bilo treba daleč nazaj—niti deset let ne. Ampak oni gledajo le svojo zgodovino, ki so jo narekovali monarhi, in se opajajo ob nji. V ostalem je v prej citiranih izjavjanjih "Pobede" mnogo zavajanja in pa—milo rečeno—neresnice. Ker listi v Jugoslaviji ne bodo smeli ugovarjati "Pobedi", bo lahko "pobedila"—ampak resnica zato ne bo nič manjša in tudi svet se ne vrti nazaj v ohromeli monarhizem.

Piknik Klubu št. 222, J. S. Z. GIRARD, OHIO V NEDELJO 21. JULJA na znanem prostoru "Slovenska bistrica".

Vljudno vabimo delavstvo v Girardu in okoliških naselbinah, da nas poseti v obilnem številu. Dobra zabava in fina postrežba zagotovljena. Eventuelni prebitek je namenjen v propagandne svrhe delavskega pokreta. Na svidenje 21. julija!

"Z električno železnico bi bila že zdavnaj na cilju!"

Na severno—vzhodno—zapadno stran po električni železnici je vožnja udobna in brezskrbna!

Na potu dve uri ali več... in še vedno milje proč od vašega cilja... brezupno zagodeni v gnječji avtov,—to se vam je že pogostoma pripetilo! V bodoče se peljite hitreje in udobneje. Čisti in komfortni vlaki vas peljejo s hitrico 70 milj na uro tje in nazaj. Dospete rano in imate ves dan za svojo zabavo. Vrnete se kadar vam je ljubo, osveženi in spočiti!

Za voljni red, cenr, in vse druge informacije na vseh treh progah pokličite RANDOLPH 8200

CHICAGO NORTH SHORE & MILWAUKEE RAILROAD CHICAGO SOUTH SHORE & SOUTH BEND RAILROAD CHICAGO AURORA AND ELGIN RAILROAD (The Sunset Lines)

Poslužite se našega Outing and Recreation biroja, 72 West Adams St., Randolph 8200. Prosta pojasnila o krajih primernih za izlete, peljojo in druge zabavne in poučne svrhe v okrožju čikaškega ozemlja.

VZHOD SOUTH SHORE LINE SEVER NORTH SHORE LINE ZAPAD CHICAGO AURORA AND ELGIN RAILROAD

POZOR! Spoznajte se s clevelandskimi rojaki! POZOR!

PRIDITE NA PIKNIK katerega ČIKAŠKA DRUŠTVA S. S. P. Z. ob priliki izleta clevelandskih Slovencev DNE 21. JULIJA 1929 pri STERŽINARJU V WILLOW SPRINGS [Red Gate Stop]

Igre in nagrade! Zabava v naravi! Dobra okrepcila!

Za ples igra MAJESTIC ORKESTER

Za obilno udeležbo se priporoča ODBOR.

VSTOPNINA 35c.

JOHN D. ROCKEFELLER TOLMACI, KAKO LAHKO DOSEŽETE DOLGO ŽIVLJENJE. John D. Sr., ki je pred nekaj dnevi praznoval svoj 99. rojstni dan, je ob tej priliki pripovedoval reporterjem svoje običajne formule za doseg dolgega življenja. Ene izmed teh so, delo, kajti brezdelje stara človeka, čisto življenje, zmrznost v jedi in pijaci, hranjenje, ambicije, zabava in pa telovadba na zraku. Ob teh priporočilih pa je poznabil povedati, kako naj se ravna po njih delavec v njegovih in drugih podjetjih, ki zaslužijo komaj za preživljanje. Seveda, John Sr. pravi, da naj hrani. On je tudi hranil...

Pismo Zveze gospodar. kih zadrug

Dne 27. junija sem dobil pismo Zveze gospodarskih zadrug, v katerem izreka zahvalo tistim delegatom, ki so na prošli konvenciji SNPJ. pravilno tolmacili pomen in važnost gospodarskih stikov SNPJ. z Zadržno banko v Ljubljani, in ob enem navaja, da so bili delavskemu zadržništvu sovražni listi o sklepu večine takoj obveščeni ter so iz tega kovali svoj kapital. Pismo ima gotovo v mislih starokrajске liste, ki so pod upravo klerikalcev ali pa privatnih bank, in so dolžni ovirati delavsko zadržništvo kolikor pač mogoče. Dotični sklep konvencije SNPJ. je bil storjen v atmosferi nahujskane sentimenta, kajti nihče na konvenciji ni niti skušal dokazovati, da ima SNPJ. vsled svojih finančnih stikov z Zadržno banko škodo, pač pa so vedeli tudi nasprotniki, da ima od te zveze le koristi ter ugodnosti, kakršnih sedaj ne bo imela, še manj pa dediči umrlih članov SNPJ., katere je doslej ščitila Zadržna banka. Dotični sklep so v resnici izvojevali SNPJ. sovražni elementi, ki imajo svoje zaslobo v listih kot je npr. "Am. Slovenec", in dotičniki, ki so na konvenciji glasovali proti, niso storili to da bi pomagali ali varovali koristi S. N. P. J., pač pa vsled svoje "politike" in "strankarstva". Večina so poznali samo sebe in svoje predsodke, če pa se bi jasnjo vprašali, kaj je prav, ne bi vpili, "stokrat no", medtem ko so molčali takrat, ko so bili dediči naših članov ob mnogo tisoč dolarjev vsled lakomnosti par odbornikov po komišnu. Duh korupcije ni samo svojstvo kapitalistov, kajti ta ima stotisoče privrčencev v ljudskih množicah.

Račun razpečanij znak J. S. Z.

DREAVA IN HESTO	Redne Duanle	Isj. Str. letne	Mesečni prispevki	Konv. fond J. S. Z.	Skupaj		
ILLINOIS:							
Chicago No. 1	50	20	\$22.00	\$7.00	\$29.00		
Springfield	2	2	1.30	.40	1.70		
La Salle	9	5	4.45	1.40	5.85		
Verden	4		1.20	.40	1.60		
INDIANA:							
Clinton	3	1	1.25	.40	1.65		
KANSAS:							
Arma	7	7	4.55	1.40	5.95		
MICHIGAN:							
Detroit No. 114	20	20	13.00	4.00	17.00		
MINNESOTA:							
M. at L.	5		1.50	.50	2.00		
OHIO:							
Cleveland	40	10	15.50	5.00	20.50		
Bridgeport	7	2	2.80	.90	3.70		
Blaine		7	2.45	.70	3.15		
Collinwood	10	5	4.75	1.50	6.25		
Glencoe	2	2	1.30	.40	1.70		
PENNSYLVANIA:							
Hermine	5	1	1.85	.60	2.45		
Lawrence	4	6	3.30	1.00	4.30		
Burgettstown	2	2	1.30	.40	1.70		
Grays Landing	18		5.40	1.90	7.30		
Forest City	6	2	2.50	.80	3.30		
Sygan	26		7.80	2.60	10.40		
Latrobe	1	5	2.05	.60	2.65		
West Newton	8	2	3.10	1.00	4.10		
Pittsburgh	20	4	7.40	2.40	9.80		
Skupaj	249	103	14	1	\$110.75	\$35.30	\$146.05
Znak na roki 1. junija			1701	731	1	973	
Razpečanij tekem meseca			249	103	1	14	
Na roki 30. junija 1929			1452	628	000	959	

Pismo, ki sem ga prejel, se glasi: V Ljubljani dne 12. junija 1929. Spoštovani rojaki! Iz "Prosveta" št. 112 od 24. maja smo seznanili, da ste se na konvenciji s svojim glasom potegnili za to, da bi

dino na organizacije in njih predstavnika.

Kakšna naj bi bila dejansko naša medsebojna vez in naša medsebojna pomoč? Ameriški rojak potrebuje ureditev raznih zadev v stari domovini; izkušnja je pokazala, da je bil v takih slučajih čisto izkoriščen. Ameriški naš rojak je prišel v domovino ali na oddih ali z namenom, da ostane v njej in si s svojimi prihranki na novo uredi življenje v stari domovini; prečesto je bil žrtve brezvestnežev! Ameriške podpirne jednote po svojih pravih pošiljajo posmrtnine svojcem-umrlih. Mnogo teh je še v stari domovini. Žalostni dokazi izkoriščanja v tem pogledu so znani. Naše delavske organizacije—njim na čelu naša denarna centrala (Zadržna banka) si je nadelo nalogo, da gre v teh ozirih z vso svojo dobro voljo na roko v Ameriki se nahajajočim rojakom in njihovim organizacijam.

Naš namen mnogim mogoče ni bil všeč. Znamo Vam je topogledna časopisna kampanja. Na letošnji konvenciji so uspeli. Svoje zmago so takoj javili proti-delavsko orientiranemu časopisu, da povedo, da se je SNPJ. izjavila proti nam...

V delavskih bojih se porazi in zmage. Poraz naše stvari na konvenciji je neprijeten dogodek v poteku našega dela, ali je ob enem dokaz, da je bilo na konvenciji 93 odločnih mož za dobro in pošteno stvar, ki smo jo zamislili v skupno korist našega delavskega ljudstva.

Hvala Vam še enkrat za Vaši simpatiji!

Vendar pa bi Vam, kot naklonjenemu naši stvari predložili, da bi bilo prav dobro, če bi manifestirali svojo skupnost s tem, da bi vsak od naših prijateljev poskusil med tovariši-rojaki in znanci sploh, razpečati nekaj delnic Zadržne banke, te naše centralne ustanove. Vsak delničar je član naše velike delavske zadržne družine! Če se nekoliko potrudimo, lahko dobimo na stotine novih delničarjev Zadržne banke, ki bodo s tem ostali solastniki edine delavske banke med Slovenci in Jugoslavnimi sploh.

Reprezentant "Zadržne banke" v U. S. of A. je Joe B. Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit, Mich. Obrnete se pa tudi lahko po vse informacije na Zadržno banko, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13, Jugoslavija, Evrope.

Oprostite našim besedam, ali zdelo se nam je, da so potrebne v tej veljavni dobi.

Z zadržnim pozdravom Zveze gospodarskih zadrug, Ljubljana. Če bi bila Zadržna banka striktno kapitalistični zavod, pa ne bi bilo opozicije proti nji med "komunisti" in progresivci. Ker pa je Jednoti koristila ter onemogočila marsikomu izrabljati naše ljudi, so se razhudili in tako je nastal tisti ogenj v naših listih. Upam, da bomo spoznali, da ni pošteno delati krivične zaključke v neumnih predsodkih, pač pa, da je pošteno samo to, kar človek dela z razumom in brez maščevalnih nagibov.—Tudi "Bivši član konvencije".

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA
PRIDRUŽENA SOCIALISTIČNI STRANKI
Naslov: Jugoslav Federation, S. P.
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva Socialistične Stranke:

Victor L. Berger, Milwaukee, Wis., predsednik; Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Daniel W. Hoan, Wisconsin; James Oneal, New York; Alfred Baker Lewis, Massachusetts; Lilith Wilson, Pennsylvania; Jasper McLevy, Connecticut; James H. Maurer, Pennsylvania; Jos. W. Sharts, Ohio.—Eksekutivni tajnik Clarence O. Senior.
Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:
Tajnik: Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:
Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo. Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:
Donald J. Lot.ich, Blaž Novak, John Lahic.

Prosvetni Odeš J. S. Z.:
Charles Pogorelec, Andrew Miško in John Olip.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije J. S. Z.:
Frank Margolle, Angeline Tich, Mary Udovich.

"Proletarec"
glasilo in list slovenske sekcije JSZ.

UPRAVNI ODBOR PROLETARCA: John Olip, predsednik; Vinko Ločnikar, podpredsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; John Turk, Donald J. Lotrich, Fred A. Vider, nazorni odbor.
Urednik: Frank Zaitz.
Upravnik: Chas. Pogorelec.

IMENIK KLUBOV:

ILLINOIS

ŠT. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave. Organizator Frank Zaitz. Zapisnikar John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.

ŠT. 4, LA SALLE, ILL.—Tajnik-blagajnik Frank Martinjak, 25 Fourth Street. Organizator Math Vogrich.

ŠT. 20, CHICAGO.—Tajnik in organizator Sava Bojanovich, 2250 Clybourn Ave.; zapis. Geo. Maslach. Zboruje v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.

ŠT. 45, WAUKEGAN.—Tajnica Anna Mahnic, 624 Heilmholz Ave. Blagajnik John Gantar. Organizator Martin Judnich. Zapisnikar Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

ŠT. 47, SPRINGFIELD.—Tajnik Joseph Orca, 1841 S. 15th St. Organiz. Anton Per; zapis. Fr. Čemažar. Seje vsako 3. nedeljo v m. v Slov. nar. domu po društveni seji.

ŠT. 50, VIRDEN.—Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.

ŠT. 60, GILLESPIE.—Tajnik John Krains, R. 2, Box 10.

ŠT. 128, NOKOMIS.—Tajnik-blagajnik Steve Milavec, 522 East St. Organizatorji John Rak in Alojzija Plahutnik. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dop. pri S. Plahutniku.

ŠT. 224, PULLMAN.—Tajnik P. Verhovnik, 10138 Wentworth Ave., Chicago, Ill.

INDIANA

ŠT. 41 CLINTON.—Tajnik Ignac Spandal, 209 No. 12th St. Organizator Bartol Oblak, zapisnikar John Škof.

ŠT. 238, UNIVERSAL.—Tajnik Frank Juvan, Box 547. Organizator Frank Gorabe. Zapisnikar Jos. Cigale.

KANSAS

ŠT. 21, ARMA.—Tajnik-blagajnik Anton Sular, box 27. Zapisnikar Martin Gorenc. Organizatorji: Arma, Anton Sular; Franklin, Louis Markovich; Breezy Hill, Math Ulepčič; Gross, John Kustelj; Cockerill, Joseph Pillich. Redne seje se vrše vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Moose Hall, Arma.

MICHIGAN

ŠT. 114, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Peter Kisovec, 8995 Sherwood Ave. Organizator John Vitez. Seje vsako tretjo soboto v mesecu ob 8. zvečer na 116 W. 6 Mile Rd.

ŠT. 115, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Frank Cesen, 5237—23rd Ave. Organizatorji Jos. Močnik, Martin Augustin, Frances Kraševic in Frank Klančnik ml. Zapisnikar Joseph Pale. Zboruje vsako četrto nedeljo dopoldne v Slov. del. domu, 437 Artillery Ave.

OHIO

ŠT. 2, GLENCOE.—Tajnik Nace Ziemberger, L. Box 12. Seje vsako tretjo nedeljo dopoldne pri N. Ziembergerju.

ŠT. 11, BRIDGEPORT.—Tajnik Jos. Snoj, R. F. D. 2, Box 7. Zapisnikar Domo Bradach. Organizatorja: Louis Gorenc in Frank Cerar.

Ave. Organizator Albert Hrašt. Zapisnikar Frank Novak. Seje vsaki drugi četrtek v mesecu.

ŠT. 180, WEST ALLIS.—Tajnik-blagajnik Anton Demšar, 822 85th Ave. Org. in zapis. Jos. Radelj st. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dop. v Kraljevi dvorani.

ŠT. 235, SHEBOYGAN.—Tajnik-blagajnik Anton Debevc, 712 Georgia Ave. Zapisnikar Anton Simone. Organizator John Suppančič. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dop. v Fludernikovi dvorani.

WYOMING

ŠT. 15, SUBLET.—Tajnik in organizator John H. Krzisnik, Box 165; zapisnikar Fr. Krusich.

ČLANI AT LARGE
John Petrich, Youngstown, O.
Frank Klun, Chisholm, Minn.
Frank Kovach, Nanticoke, Pa.
Frank in Cecilija Lipar, Seward, N. Y.
Andy Obed, Homer City, Pa.
Henrik Pečarič, Krayn, Pa.
Anton Blasich, Fontana, Calif.
K. in Mary Erznovnik, Red Lodge, Mont.
Paul Chesnik, Toronto, Ohio.
Max Martz, Buhl, Minn.

KONFERENČNE ORGANIZACIJE J. S. Z.

ŠT. 1, ZAPADNA PENNSYLVANIA.—Tajnik Jacob Ambrozich, Box 286, Moon Run, Pa. Org. Anton Zornik. Nadzorni odbor: Victor Vodišek in Louis Glažar.

ŠT. 2, OHIO.—Tajnik Jos. Frančekin, 13720 Chautauqua Ave., Cleveland, O. Organizator Anton Jančevič, Cleveland.

ŠT. 3, KANSAS.—Tajnik Anton Šular, Box 27, Arma, Kans.

ŠT. 4, severni ILLINOIS in WISCONSIN.—Tajnik John Suppančič, 1129 So. 10th St., Sheboygan, Wis. Organizator Frank Novak, Milwaukee, Wis.

ŠT. 5, vzhodni OHIO in WEST VIRGINIA.—Tajnik Nace Ziemberger, L. Box 12, Glencoe, O. Organizatorja Joseph Snoy, Bridgeport in John Mauri, Neffa, O.

Tajnik klubov ter Konferenc pro-simo, da naj nam vse spremembe v odborih in naslovih točno sporoče, da bo imenik vedno popoln.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V DETROITU.

Seje socialističnega kluba št. 114 J. S. Z. se vrše vsako tretjo soboto v mesecu ob 8. zvečer v navadnih prostorih na 116 Six Mile Road.

Apeliramo na vse naše somišljenike in simpatičarje, da se nam pridružijo in postanejo aktivni člani našega kluba in socialistične stranke.

TAJNIK.

Piknik **Piknik**
PEVSKEGA ZBORA
"ZARJA"
Cleveland, Ohio
v nedeljo 21. julija na
GORIŠKOVI FARMI V RANDOLLU

Truki odpeljejo ob 8. in 11. dop. in ob 1. popoldne. — Vožnja je 25c v eno stran. Oni, kateri se bodo vozili z avtom naj vzamejo Kinsman in Central Rd.
Program bo zelo zanimiv. Imeli bomo govornika, ples in vse drugo, kar spada na piknike. Postrežba bo pivovarsna.
Pevski zbor "Zarja" vabi obiščevalce da poseti ta piknik v obilnem številu. Kraj, kjer se bo vršil, je zelo prijeten, kar lahko potrdijo naši Newburčanje, ki občasno da nas posetijo v obilnem številu.

Zadržna banka v Ljubljani
JUGOSLAVIA, EUROPE

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar na hranilne vloge ali na tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadržne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadržna banka o tem obvesti in naroči izplačilo.
Obračajte se v vseh potrebah za stari kraj na Zadržno banko v Ljubljani.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskavine za društva in trgovce.

Ten States Now Have Old Age Pensions

Old age pension bills were introduced in 27 states this year. Four states—Minnesota, Wyoming, Utah and California—passed the bills and they are now law. One branch of the legislatures of Illinois, New Jersey, Texas, Washington, Nebraska and Delaware passed the bill, but it was either defeated in the other house or did not come to a vote there. New York has appointed a commission to study the question.

This is good progress, considering the snail's pace at which human minds move. Speed of body is common—altogether too common—but speed of mind is confined to the few who are able to brush aside prejudices and traditions and think straight to the heart of important questions. The old age pension idea—after several decades of educational work done by the aforesaid men and women who are speedy of mind—has at last pierced the consciousness of vast numbers of the people, and it will reach the convictions of all of them soon. It is safe to predict that the state legislatures of 1931 will show a still greater advance.

The ten states now having old age pensions are as follows: California, Colorado, Kentucky, Maryland, Minnesota, Montana, Nevada, Utah, Wisconsin and Wyoming.

None of the pensions are large enough, but they will be increased. The length of residence required is too great, but the states made the requirement lengthy lest there should be an influx of old people from other states that do not have any pension laws. The unevenness can be ironed out later, when all the states have such laws, and the residence requirements can then be abolished. It is possible that the federal government may take a hand in the equalization process. The time is clearly approaching when the utterly disgraceful methods of treating the aged, which have so long been in vogue, will be shelved.

Five-Day Week

Following is an editorial from The Magazine of Wall Street. It needs no comment, save that, in this respect it puts labor's case as clearly as ever it has been put by labor leaders themselves. Read it and ask the dodos what they have to say about it.

"The bricklayers demand a five-day week, and the railroad workers a six-hour day. It sounds revolutionary and the economic wise-acs will demonstrate that it is all wrong. Fear is expressed that the whole of industry is headed for shorter hours. What if it is? What's the use of having thirty mechanical slaves, soon to be fifty, working for each of us, if we all have to go on working as long hours as ever. The increased productiveness of the human labor unit, through the machine, must be accompanied by corresponding increase in consumption; or there will be no jobs for millions, if each job is to be as long in hours and days as now. We need more time to enjoy our machine-made wealth. Then we will consume more than ever, and the machines will have to work harder and more productively than ever. Business need not fear a five-day week per se. Competition with six-day nations is something else. So, also, would be a protracted struggle between employers and employes over the question. But we should not be foolishly excited over the gradual approach of one of the objectives of our industrialism is headed for—more enjoyment of life for all."

German Production of Books Greatest

Both before and after the war, Germany consistently led all other nations in book production, according to a survey from which The Living Age reproduces figures.

In 1919 only 15,876 new volumes appeared, but in 1922 the figure had risen to 22,614. Two years later production dropped to 18,003, but, in 1927, 24,860 new books appeared as against 22,951 in 1928. The total number of all books, new and old, published in Germany during 1927 was 31,026, and in 1928, 27,794.

Our own country averages rather less than 10,000 books a year and Great Britain slightly more.

"Relief" With A Vengeance

Judging from the price of wheat, reflecting the opinions of farmers and grain buyers concerning the doings at Washington, it is the object of the old party farm "relief" bill to relieve the farmer of what little he has left.

OH, FORGET IT

By Adam O. Ligger

I had not intended to horn in on the quarrel between the first lady of the White House on the one side and the red-headed southern gentleman on the other. But it seems the fool thing won't get straightened out unless I take a hand in it. So here it goes.

To start with, here is a resolution unanimously passed by the Senate of the great, large and more or less enlightened state of Mississippi.

"Be it resolved by the Senate of the state of Mississippi, the House of Representatives concurring, as follows, to-wit:

"Whereas, On the 14th day of June, 1929, the wife of Oscar DePriest, negro congressman from the state of Illinois, was entertained at a formal and official tea in the White House at Washington, D. C., at which tea there was present also as guest white ladies, and,

"Whereas, It is of supreme importance to the people, not only of the South, but of the entire United States of America, that the racial integrity of the white race be preserved, and

"Whereas, such an exhibition of social equality at the White House tends to destroy such racial integrity;

"Now, therefore, we do unreservedly disapprove such action above set forth, and appeal to President Hoover that he give careful and thoughtful consideration to the necessity of the preservation of such racial integrity."

Well, then, why shouldn't Mrs. Hoover have the right to invite anybody to her teas she feels like? For all I know, this Mrs. Oscar DePriest may be a cultured and refined colored lady. Leastways, the name sounds like she might be connected with one of the oldest French families of the south. The French are good mixers. But even if Madam DePriest was just a sort of mine run colored woman, why should her presence at a White House tea endanger the social integrity of the white race? Are White House teas the only occasions where whites and blacks come in contact?

I am writing this on the porch of the palatial mansion of my kraut plantation located in the sovereign white supremacy state of Louisiana. From where I am sitting I can see some twenty huskies cutting brush in a prospective kraut patch. Some of the boys are white, some are yaller, some are brown and some are black. But irrespective of race color, political affiliation or previous and present condition of servitude, they all cut brush. And what's more, they all cut brush for the same pay, for why should I pay a cent more to a white brush-cutter than to a black brush-cutter when the chances are the black brush-cutter cuts more brush than the white brush-cutter and therein lies the gist of the whole race problem as far as workingmen are concerned.

"Keep the nigger in his place." Treat him worse than a beast of burden for beasts of burden cost real money. Make it hard for him to carry on the struggle for existence and the lower you get him down, the lower down he will drag the white worker with him. Show me a black man and a white man working at the same job and I show you a white man who works for "nigger" wages.

I had this idea forcibly brought home to me during the 1905 dock strike in New Orleans. I wasn't a dock worker myself. What brought me to New Orleans was a strike of the Brewery Workers Union with which I was connected then in the capacity of the editor of The Labor World. The connection with the dock strikers came about through the fact that many of the dock workers worked in breweries during the winter.

If I remember right, there were thirty-two craft unions employed on the docks, longshoremen, stove-pilers, cotton screw men and goodness knows what all. However, the boys had sense enough to temper this rash of craft unionism by federalizing in the Dock and Cotton Council, composed of two representatives from each craft and it was here when I discovered the nigger in the wood pile. For right here in New Orleans, the metropolis of the old south, I found whites and blacks meeting in the same hall addressing each other as brothers. Moreover, I learned that not only were the delegates divided equally between black and whites, there also was a neat arrangement by which offices and honors went fifty-fifty.

How did this mingling of "superior" and "inferior" folks come about? How was it possible for such uncouth roughnecks as dock wallopers of both colors to meet in New Orleans of all places, under one roof and dis-

miss their affairs like regular God's children?

Necessity did it. Dear old necessity. The mother of all good things did it. Back in the nineties, the New Orleans docks were 100 per cent organized into 100 per cent white unions with the result that some of these unions had secured, for those far off days, the ungodly scale of five dollars a day and whenever the bosses got to thinking about that five bucks per their hearts began to bleed for those tens of thousands of plantation "niggers" up river to whom a daily pay of one dollar looked like a billion.

At last the day of emancipation for the plantation boys came. The white dock union of New Orleans had gone on a strike. Thereupon, press and oppression raised the noble slogan, "the negro has the right to work wherever, for whomsoever, and for whatever he pleases."

Soon the "lace of the white strikers were filled by plantation negroes, protected by white militia sent by a white supremacy governor at the request of white supremacy employers. A few months and every dock union in New Orleans was wiped out and so was the five dollar scale. "What, pay a 'nigger' white men's wages! One-fifty per is more than they're entitled to etc."

Well, the negro may be really an inferior being, but even those ex-patriated plantation boys preferred fried chicken to swine's bosom and so it happened that before two years had rolled by these negroes were on strike for fried chicken.

What, nigger dare to organize unions, go on strike and make demands on white men? Nigger rebellion. Come back, you white dock wallopers. Take your old jobs. This is a white man's country. No nigger has the right to deprive a white man of the precious boon of juggling cotton bales on the docks of New Orleans when it's a hundred in the shade and no shade. And the white workers scabbed on the black boys in defense of their social integrity and broke their strike and a few years later when they went on strike, the blacks returned the favor by scabbing on the whites and so it went on until finally both blacks and whites got tired of this sorry see-saw and organized on the basis of fifty-fifty on jobs, offices and honors.

Confound it all. Instead of staying in Washington defending Sister Hoover, I wandered clear down to New Orleans. Well, I guess the lady is perfectly able to take care of herself. Leastways, she isn't paying the least attention to her critics and when all is said and done, there is no better way to get rid of barking dogs and carping critics than silent contempt.

Meanwhile Huckleberry Finn, our Ethiopian water-carrier, approached my brush-cutters with the water keg and I see George Washington Snow and Cy Snodgrass taking turns at the same bunghole. George V. is as black as the ace of spades and Cy used to be Kleagle of the Local Klavern when knighthood was in flower. He told me yesterday that the reason he joined the Klan was because he didn't believe in social equality, which is Cy's way of retaining the social integrity of the white race.

Oh, well, as my college chum Goethe said, "Wen der Mensch verueckt wird, fangt es im Kopf an," meaning that when a gink gets nutty it starts in its noodle.

FOR JOURNALISTS ONLY.

The late Gen. Booth of the Salvation Army was conducting a big meeting which lasted unusually long, and toward the close a newspaper reporter left his seat and gained the aisle. Gen. Booth pointed a finger at him and said:

"Whoever leaves this auditorium will be damned by God."

The reporter answered: "If I don't leave this auditorium and hurry back to my office, I'll be damned by the city editor."

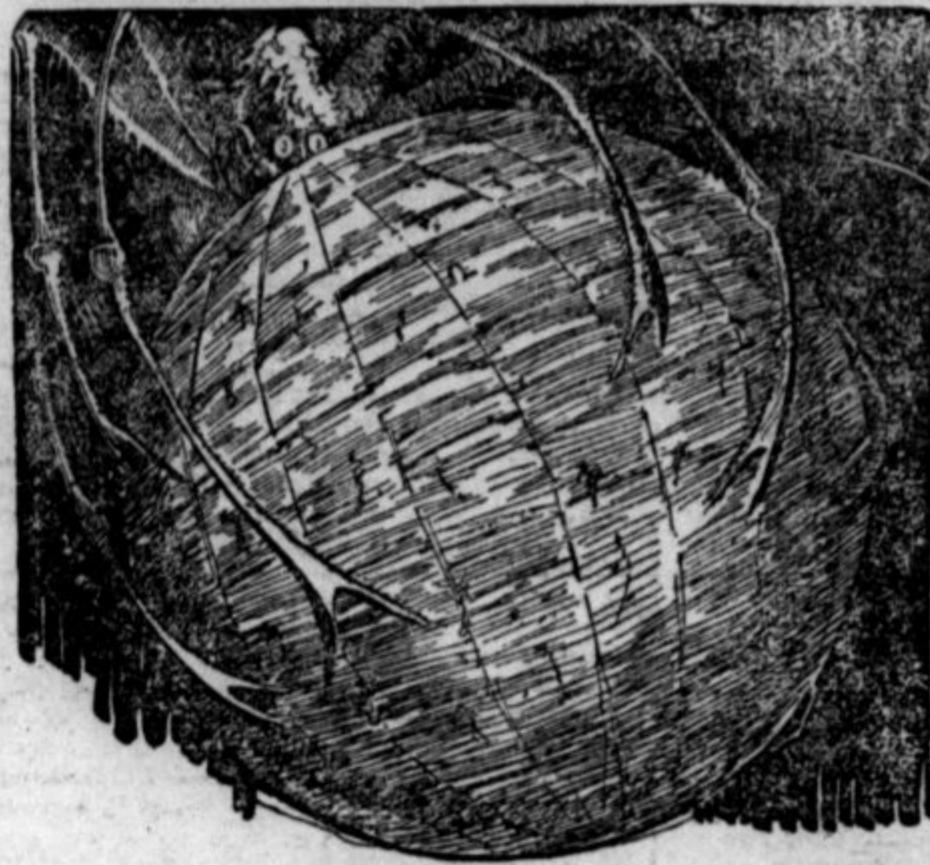
"God is above the city editor," retorted Gen. Booth.

"Yes, I think He is," piously responded the reporter, "but the city editor doesn't."

HOW DO THE STAIRS RUN?

A lawyer was cross-examining an old German about the position of the doors windows, and so forth, in a house in which a certain transaction occurred. "And now, my good man," said the lawyer, "will you be good enough to tell the court how the stairs run in the house?" The German looked dazed and unsettled for a moment. "How do the stairs run?" he queried. "Yes, how do the stairs run?" "Well," continued the witness, after a moment's thought, "ven I am upstairs dey run down, and ven I am down-stairs dey run oop."

Eternal Peace, If it Will Not Rain

No more wars in the future, if we are to believe statesmen, who are embracing the world, conferring here and there, making treaties,—secret and otherwise, promising peace and meaning something else.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Gratifying victories of tentative municipal labor organizations in several cities have brightened the chances for a national labor party. In the east a nucleus for a permanent party of the workers has been established. It is only a question of how soon the unions will fall in line with such actions. In one particular instance organized labor gained control of the city council and has so disturbed the plans of the old political machinery that one of the old officials has ducked town and hasn't been heard of since. It is a known fact that the "ducking" gentleman had reason for his plight, as he led attacks against organized labor at the time of industrial trouble. This all happened within the past week. Our world is changing fast. It takes fast people to keep pace with it. Perhaps that's the reason us poor workers are so far behind.

Then we approach the news of "U. S. guns guard cars as court enjoins strikers" at New Orleans, La., and wonder if that would happen should labor have its judges sitting. There must have been a good reason for the car men to strike, and when the company had tried to operate their lines with strike breakers, blood was shed and damage was done. Union labor is planning a general sympathetic strike in New Orleans, but the officials may be reconciled and peace may be forthcoming before the general strike may be necessary. —Will New Orleans put out its labor ticket at its next elections? What would happen if they did and all union men voted in its favor?

Everyone will have an opportunity to attend Sava's Moonlight Picnic Saturday evening August 10, at Kegel's grove, Willow Springs. Some predict a big attendance because so few moonlight picnics are held. If it is warm and we want to dance and keep cool, to enjoy yourself, that will be your best bet.

When the Pioneer Lodge bus pulled into Detroit last Saturday night, containing 30 young Chicagoans, they were met by the young Americans and their friends. The following day we all drove around a bit and then to the picnic to meet some real boys, many old timers like Yanko, Spolyar, Grum, Petrich, Benedict and dozens of others. The attendance at the picnic was fine and Mr. and Mrs. Kenich had their hands full dishing out

Find Out

One day John was walking down the street. He saw a Socialist. It immediately frightened him and he ran away. A day after he saw the Socialist again. He was not so frightened but he walked on the other side of the street. On the third day John again saw the Socialist. This time he went up and talked to him.

Can we blame John for first running away? No! For the Capitalist has constantly been telling him that Socialists are Reds, Anarchists, Bolsheviks, Outlaws, and anything that doesn't sound favorable.

But by investigating he found first that it was all bosh, then he was greatly enlightened.

If you hate Socialism for what you think it is, find out what it really is, and don't go to a capitalist. Go to a Socialist who knows what Socialism is.

(Yipeel Call.)

the niceties. In the evening a supper municipal labor organizations in several cities have brightened the chances for a national labor party. In the east a nucleus for a permanent party of the workers has been established. It is only a question of how soon the unions will fall in line with such actions. In one particular instance organized labor gained control of the city council and has so disturbed the plans of the old political machinery that one of the old officials has ducked town and hasn't been heard of since. It is a known fact that the "ducking" gentleman had reason for his plight, as he led attacks against organized labor at the time of industrial trouble. This all happened within the past week. Our world is changing fast. It takes fast people to keep pace with it. Perhaps that's the reason us poor workers are so far behind.

Our British Comrades had their first test in the House of Commons, coming out on the winning side of the court for free trade. The Conservatives were solid against the Labor ranks but the Liberals voted for the measure, just as we had expected.

The Medical Profession in the U. S. is Convention went in record to express themselves against prohibition, claiming that alcohol occasionally is good for the human body. In spite of the many prescriptions issued, we are glad to see that men responsible for the health of the inhabitants are openly playing the bad effects of prohibition.

Detestable Journalism

For a couple of weeks the Chicago papers have devoted their main attention to the publication of the detailed testimony in a case wherein a young woman sued a 62-year-old man for breach of promise to marry. Their letters and the details of their love making were printed.

About six years ago, in the spring of 1923, The London Herald—the official daily of the Labor party of England—announced that it would thereafter refrain from publishing the sensational details of cases in the law courts; and to the best of our observation it has kept the promise. It has a tremendous circulation—over half a million, we understand. Of course the unions and party branches aid it, and doubtless many subscribe to it. If the newspapers will not voluntarily reform, it may become necessary to bar reporters from sensational civil cases. In nearly all divorce and other sex cases there is at least one innocent party, and probably in most divorce cases both parties are innocent. They simply made the mistake of their lives in marrying. They have suffered cruelly for the mistake, and when they decide to rectify the error, it is odiously unfair to have the humiliating details of their domestic tragedy printed. There is no legitimate excuse for it.

Parents ought to have enough regard for the welfare of their own children to subscribe for clean papers only. This would quickly solve the problem, for the filthy papers would clean themselves up in order to keep from losing circulation. For their entire membership. Anyhow, it maintains its hold on its readers without feeding them filth. Undoubtedly many families like it because it is fit for children to see.

In the printing of the details of sloppy divorce cases, other sex cases, and criminal cases, the capitalist newspapers of the United States are the worst sinners in the world. They are devoid of shame and conscience. They have no regard for the feelings of the poor victims whose lives are dragged in detail across their pages. With the utmost immorality they disregard the future welfare of the young people and others who absorb the pollution from their columns. If the Hoover commission is going to hunt for the causes of crime, it may well consider this phase.

TOO PERSONAL.

Barber—Wet or dry?
Boss Zinf—Just comb my hair and never mind my politics.

The Possible New Labor Politics

By James Oneal

Probably no single event in the history of the American labor movement has created such a profound impression as the rise to power of the British Labor party. It is such a dramatic display of intelligent political organization of labor's forces, so sweeping a victory, and so inspiring in its suggestion of what can be done, that it forestalls all criticism. Theories of what is the most efficient course to pursue go into the discard in the face of an accomplished fact, and the Labor government of Great Britain is a fact.

The Labor government may last a year or two or it may be voted out of office within two months because of the peculiar character of parliamentary government. If that victory were won in the United States, the American Ramsay MacDonald and his cabinet would be in office four years no matter what vote was taken in the lower house of congress. It is only by considering this fact that we can understand the significance of the Labor party victory.

Is there any member of a labor or farm organization who can say that the British method of independent party action is not more effective than the American method of dividing our votes between two parties labor does not control and can never control? Not even high executives of the A. F. of L. make or make such a claim. All that they can do is to ignore the accomplished fact in England and the complete absence of political power by labor at Washington.

Trade union publications in various sections of the country are now questioning the fruitless policy of American unions, a policy of splitting labor's political power among thousands of candidates of the old parties and then sending begging committees on humiliating missions to the state capitals and to the congress at Washington. This discontent of trade unions with a policy that belongs to the babyhood of the labor movement is the most hopeful sign of our times. Every member of a union who keenly feels our political degradation should make it his business to agitate in his union for a complete scrapping of a method that has become as archaic as the use of candles in an electric power age.

We can thank our British brothers for their contribution to an awakening of American labor. That awakening should now take the form of action through conferences of trade unions to organize local labor parties. With 10 or more local parties organized in a state, a state party can be organized. Other sympathetic farm and labor organizations should be associated in this movement. The Socialist party will not interfere. It will not nominate in opposition. It will cooperate.

But in establishing these parties of the working people one thing should be understood. They must be independent of the old reactionary parties. No fusions, no deals, no secret understandings with them or their leaders. Candidates elected to law-making bodies must constitute an independent group separate and distinct from the others. They must organize as such. They must formulate a legislative program based upon the platform, and fight for it. They must have confidence in their own movement, their own initiative and ability. They must finance their own movement. It must begin with a program that will emphasize the most important issues that face those who work for a living.

So initiated, so inspired, so organized and directed, who knows but that with the driving force of the mighty changes going on in industry and agriculture today, this party may not sweep a dozen states before the next presidential election?

Who Was Careless

In New York city recently a large building was going up; it was to house the Western Union Telegraph Co. All around the outside, at the eighth floor, ran a scaffolding; bricklayers were at work there. Down below them, at the second floor, other men were occupied. Eight steel girders, swinging at the 22nd floor, suddenly slipped in their cables when defective brakes failed to work—and when the air cleared, four men below were found dead.

Three days later, at another building under construction, a bathtub fell when the tackle collapsed. Two men were killed.

We sorrowfully call attention to the deaths of these six quite innocent employes, and suggest they be not forgotten when employers repeat the worn phrase that most accidents are due to the carelessness of the workers themselves.—American Labor Legislation Review.

Growth of British Labor Movement

Certainly one of the most remarkable records of progress is furnished by the growth of the British Labor movement on political field, and the following return shows the rapid strides which the Labor Party in Britain has made within the last 30 years:

Year	Members	in Parliament	Votes
1900	2	2	62,699
1906	29	29	323,196
1910 (Jan.)	40	40	505,690
1910 (Dec.)	42	42	370,802
1918	57	57	2,244,945
1922	142	142	4,236,733
1923	191	191	4,348,379
1924	151	151	5,487,629
1929	288	288	8,404,258

Thirty years may seem a long time to wait to witness the Labor party emerge as the largest single party in British politics, but when one remembers the difficulties to be contended with, and the ignorance, prejudices, and vested interests to be overcome, the enormous growth of the movement has been achieved within a relatively short period.

Ten Billions of Gold

The total supply of gold in the world at the end of 1928 was approximately \$10,000,000,000, of which the United States held \$3,746,111,000; France, \$1,253,500,000; England, \$749,000,000; Germany, \$650,000,000; Argentina, 607 million dollars; Japan, \$541,000,000; Spain, \$493,000,000.